אַבּוּקָה לְרָאשֵׁי תֵּבוֹת פּאַמקעף

בעלייכט און בעשייד, ערקלערט און איבערזעצט

העברעאישע און אבקירצונגען
אידישע ר"ת אין געזאמעלט און מְסֻדָּר
אַ פּאַפּולערן אידיש, געווען אין אַבאָרדעה
פון אֶפְרַיִם אֵלִיָּהוּ רִיבַּאק בִּשְׁנַת שׁוּבַת צִיּוֹן תּשׁ"ח.

EPHRAIM E RIBACK
AUTHOR & LECTURER
1526 S. ALBANY AV.
CHICAGO 23 ILL. USA :

1948, HEBREW YEAR 5.708

מְחַבֵּר פון
"יַלְקוּט אֵלִיָּהוּ",
200 יאהריגען לוּחַ,
"אִמְרֵי אָבוֹת", וועגן
עטיקס אין פִּרְקֵי אָבוֹת.

AVUKAH RASHE TEVOT FAKEL

Permanent preservation of this book was made possible by Bernard Sisman M.D.
In memory of Theodore Nathan Sacks, a gentle and good man, the personification of a true gentleman.

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG

WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust

Arie & Ida Crown Memorial

The Seymour Grubman Family

David and Barbara B. Hirschorn Foundation

Max Palevsky

Robert Price

Righteous Persons Foundation

Lief D. Rosenblatt

Sarah and Ben Torchinsky

Harry and Jeanette Weinberg Foundation

AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE

National Yiddish Book Center

•

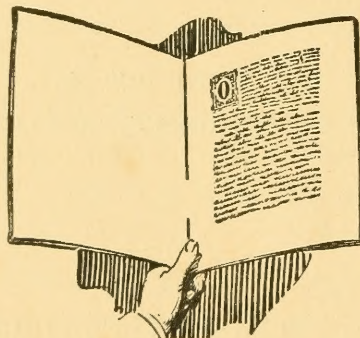
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

AVUKO, TORCH

EXPLICATE

ABBREVIATIONS

HEBREW AND JEWISH

אבוקה, פאַקעל

ערקלערט ר"ת

ראשי תיבות פאַרקירצונגען

העברייאישע און אידישע

PRINTED BY THE
INTERNATIONAL PRINTING COMPANY
937 WEST VAN BUREN STREET
CHICAGO 7, ILLINOIS

PRINTED IN U. S. A.

אײנלײטונג צו דער אבוקה זאַמלונג, פון מחבר אפרים אליהו ריבאַק

אין אלע שפּראַכען װערען באַנוצט אַ צאָל אַבקירצונגען פון װערטער און גאַנצע אויסדרוקען..

אין העברײאיש און אידיש װערען אַזעלכע פאַרקירצונגען באַצײכענט אלס „ראשי תבות". דאָס מײנט ערשטע אותיות פון געװיסע װערטער אלס ערזאַץ פאַר די גאַנצע װערטער, װי למשל אין די פאַרקירצונגען פון צװײ װערטער „„ראשי תבות" אויף „ר"ת" װאו דער ר' װערט גענומען פון „ראשי" און דעם ת' פון „תבות".

אין אונזערע בײדע שפּראַכען װערען אַזעלכע פאַרקירצונגען (אַברעװיאײשאַנס) באַנוצט זײער אָפט און אַ גרויסע צאָל העברײאישע, אַראַמישע, תלמודישע ראשי תבות האָבען זיך אײנגעבירגערט און װערען געברויכט אין אידיש אין אומבאַגרענעצטע צאָהלען.

לײדער איז די דאָזיגע אויסדרוק פאָרעמס ניט קאָנטראָלירט און ס'זײנען ניטאָ קײן באַשטימטע כללים װאו און װען צו באַנוצען זײ, אָהן אַ שום סיסטעם און רעגולאַציע װערען צומאָל בײ אונז געברויכט ר"ת סײ דאָרט װאו זײ פּאַסען זיך יאָ, סײ װאו זײ פּאַסען זיך ניט. דורך דעם איז דער תוך אָדער דער טײטש פון די ר"ת אָפט אומפאַרשטענדליך. אַזעלכע בײשפּילען

באמערקט מען אין סדורים, אַנווייזונגען, טיטלען און ווינשעוואַניעס, וועלכע זיינען צייטענ־ווייז ניט פארשטענדליך, אפילו פאר אינטעלעגענטע לייענער. אַפט ווערען ר"ת טעות'דיג דער־קלערט און אפילו פאַלש אויסג'עטייטשט און דורכדעם מיסרעפּרעזענטירען זיי דעם אינהאַלט און בעדייט פון די באטרעפענדע פארקירצטע ווערטער.

אין סדורים אַ שטייגער געפינט מען אַ ר"ת פון 5 אַלעפען (א.א.א.א.א.) וואָס עס מיינט „אין אומרים אל ארך אפים" אין אַ יומא דפגרא זאָגט מען ניט דעם פזמון.

אין טיטלען און ווינשעוואַניעס פאַר לעבעדיגע, שבחים פאַר טויטע ווערען אָנגעווענדעט אַ צאָל „ה' הידיעה'ס", וועלכע קאָנען באַדייטען לויבונגען ווי „הרב הגאון הצדיק. החשוב", וכדומה. און קאָנען אויך פאַרטייטשט ווערען לגנאי, פאַרטרעטען זידעל ווערטער, טאַדלונגען, ניט קאָמפּלימענטען און כבודים.

עס זיינען דאָ ר"ת פאַר אַן אָדם גדול'ס נאָמען פאַר ג'עזעלשאַפטען, אינסטיטוציעס און ספרים, פון וועלכע עס זיינען באוואוסט ביי אינזערע פאָלקס־מענשען בלויז גאָר די פּאָפּולערע, ווי למשל: רש"י, רמב"ם, ש"ס, א. א. וו. אָבער די גרעסטע צאָל ווייניגער ב'עקאַנטע ראשי תבות איז פאַרן דורכשניטלעכען לייענער שווער אויסצופּלאָנטערען און אַ רייהע ר"ת פון אָרגאַניזאַציעס וואָס זייערע נעמען שטאַמ'ען פון פרעמדע שפּראַכען און די אידישע ר"ת פון דעם איבערגעזעצטען נאָמען זיינען ניט בלויז אומפּאָפּולער נאָר אפילו ניט פּינקטליך.

די אומפארשטענדליכקייטען דארפען ווערען בעלויכטען און אויפגעקלערט, דאס העבריי-אישע דארף איבערגעזעצט ווערען, אין א פשוט'ען, פאלקסטימליכען אידיש, אז דאס זאל קלאר ווערען פארן אידישען לייענער, אז תלמידים פון ישיבות און סתם גמרא לערנער זאלען פארשטיין.

די ראשי תבות וואס ווערען געברויכט ביים באצייכענען געוויסע פירושים, פוסקים, דינים און נאך מער אין הסידישע ספרים, וואו זיי זיינען דא זייער פיעל. אידען עמך. ש"צ, בעלי תפלות, זאלען וויסען די בעדייטונגען פון ראשי תבות ביי אנווייזונגען בנוגע דעם סדר התפלות וכדומה.

די דאזיג'ע אויפגאבע האט זיך געשטעלט דער מחבר פון דער אבוקה זאמלונג, דאס איינגעארדערט לויטן א"ב סדר.

דורך פארשען און שטודירען זיינען אין דעם ווערק געווארען אויפגעקליבען, איינגע-ארדערט טויזענטער באשיידונגען פון ר"ת וועלכע ווערען פארטייטשט און בעלויכטען ווי דער נאמען אבוקה בעדייט: לאמפ, לאמטערנע, פלאם, פאקעל; א ליכט וואס באשטראהלט און אנט-פלעקט פארן לייענער די טונקעלע, פארשטעלטע ,פארשלייערטע, ר"ת, צו ראשי תבות, פארקיר-צונגען צו זייער גאנצקייט, אנדערע שפראכיגע אויסדריקע אין א פשוט'ען אידישען איבערזעצונג.

אבוקה "ראשי תבות" פאַקעל

•

צו בעלייכטען (ר"ת פאַרקירצונגען) פון ווערטער צו זייערע ערשטע אותיות ווי למשל פון „ראשי תבות צו ר"ת".

געזאַמעלט איינינע טויזענד בעשיידונגען פון אידישע און העברייאישע „ראשי תבות", וואָס זיינען געוואָרען איינגעבירגערט אין אונזער פאָלקס שפראַך, אין דעם מיניאַטור לעקסיקאָן זיינען זיי איינגעאָרדערט מיטן א'-ב' סדר, ערקלערט אין אַ פאָלקסטימליכען אידיש פון אפרים אליהו ב"ר חיים צבי הלוי ריבאק.

מחבר פון ילקוט אליהו וועגען „קדיש", זיין היסטאָרישע ענטשטעהונג, הייליקייט, כונה און תכלית.

אַ פאַרגלייכונגס לוח פאַר 120 יאָהר פון אידישע און וועלט דאַטען. ספר „אמרי אבות" בעהאַנדעלט, ערקלערט אין אַ פאָפולארען אידיש די פילאָזאָפישע עטיקס, היסטאָרישע אײַנפלוסען אויף די תנאים אין פרקי אבות.

בשנת ש'ת'ב'ו'א' גאולה שלימה תש"ט לפ"ק, 709 שיקאַגאָ, איל., אַמעריקא

E. E. RIBACK, 1526 S. ALBANY AV., CHICAGO 23, ILL., U.S.A., 1948

ר״ת, ראשי תיבות בעדייטונגען, ווערטער פאַרקירצונגען צו אותיות, די העברייאישע ווערטער זיינען איבערזעצט אין אַ פּאָפּולערען אידיש.

א. אלעף — ערשטער אות פון א״ב, צאָל ווי איינס, ווייזט אין אידיש קמץ, פּתח.

א.א. — אדוני אבי — מיין האר מיין פאָטער, אלף אחד — 1 טויזענד, אדון אחד — איין האר, אדון אחר — אַ אנדערער האר, אי אפשר — ס׳איז אונמעגליך, אי אפשי — איך וויל ניט, אגב אורחא — פערבייגייענדיג ביים וועג, איש אחד — 1 מענש, אשה אחת — 1 פרוי, אנשים אחרים — אייניגע מענשען, אנו אומרים — מיר זאָגען, אין אומרים — מ׳זאָגט ניט, אמרי אבות — זאָגען פון די עלטערען חבור אויף פּרקי אבות, אסף אפרים — זאמלונג פון אפרים טייל פון אמרי אבות אויף פ״א, ארץ אבות — לאַנד פון די עלטערען, אשת איש — פאַרהייראַטע פרוי, אופן אחד איין וועג, אופן אחר — אַן אנדער וועג, אברהם אבינו — אונזער פאָטער אברהם 1טער פון די אבות, אבא אריכא — סתם רב 1טער פון אמוראים מיט אויטאָריטע, און אַזוי, אידישע ארבעטער.

א.א.א.הר. — אין אומרים אב הרחמים — דעם שבת זאָגט מען ניט די תפלה.

א.א.א.א.א. — אין אומרים אל ארך אפים — אין אַ יומא דפגרא זאָגט מען ניט דעם פזמן אל ארך אפים —ג־ט פאַרלייגגערט דעם צאָרן.

ר׳א.א.ב. — רבי אלעזר איש ברתותא — נאָמען פון אַ תנא.

א.א.ב.א. — אינדעפּענדענט אָרדער ברית אברהם פראַטוירנאַלער אָרדער.

א. א. ל. — אחד אחוז למאה — 1 פראָצענט פון הונדערט.

א.א.א.ל.מ.ל. — אם אין אני לי מי לי — שפרוך פון הלל ווען איך וועל ניט זאָרגען אויפפאַסען פאַר זיך, ווער וועט דאָס טאָן פאַר מיר.
א.א.ד.מר. — איש אחד דגול מרבבה — איינער אַ אויסנאַם פון 10000.
א.א.ס. — אנטיגנוס איש סוכו אַ תנא.
א.ב.א. — אי בעית אימא — אַז מען וויל קאָן מען זאָגען.
א.ב. — אלעף בית — דער אידישער אלפא־בעט.
א.ב. — אתה בחרתנו — אידען זיינען אויסערוועלט צו טאָן מצות.
א.ב.א. — אלישע בן אבויה (אחר) אַ תנא וואָס איז געוואָרען אַ כופר.
א.ב.ג. — אברהם בער גאָטלאָבער — בעוואוסטער העברייאישער סופר.
ר׳א.ב.ד. — רבי אברהם בן דוד, גאון ופוסק.
א.ב.ד. — אב בית דין — פאָטער פון געריכט הויז.
א.א.י.ו.תח.ט.ומ. — אין אומרים יעלה ויבוא, תחנון, טל ומטר, — מ׳זאָגט ניט אין די טעג די בעזונדערע תפלות
ר.א.ב.ה. — רבי אליעזר בן הורקנוס (הגדול) אַ תנא.
ר.א.ב.ח. — רבי אלעזר בן חסמא (החסמא). אלעזר בן יעקב תנאים.
ר׳א.ב.מ.א.ע. — רבינו אברהם בן מאיר אבן עזרא — פילאָזאָף, מפרש.
אבט. — אבטליון, פון זוג שמעיה ואבטליון, אַ תנא.
ר׳א.ב.ע. — רבי אלעזר בן ערך. רבי אלעזר בן עזריה, תנאים.
ר׳א׳ב.ש. — רבי אלעזר בן שמוע, תנא.
ר׳א.ה. — רבי אלעזר המודעי, ר׳ אלעזר הקפר תנאים.
א.ג. — אדם גדול — אַ גרויסער מענש. אין גומרין — מ׳ענדיגט ניט. אידישער גלות, אידישע גליקען, אידישע גוים, אידעלע גיי — געטריבען פון לאַנד צו לאַנד. — שפרוך.

א.ד.ג. — און דאָס גלייכען. אָבער די גבירים. אידישע דורות גאונים, אין דער גמרא, אויף די געפּאַרען.
א.ד.ל. — איידי דאתינן להכי — ווייל מיר זיינען געקומען צו דעם.
א.ד.מ. — אברהם דוב מיכאַלישקער (אדם הכהן) משורר מדקדק.
א.ד.נ. — אבות דרבי נתן — פון די מסכתות קטנות וועגען עטיקס.
אד.מ.ו. — אדונינו מורנו ורבינו — אונזער האַר לערער און רבי.
א.ה. — אנא השם — מיר בעטען גאָטס נאָמען, אָדם הקדמון — פּרימיטיווער מענש, אדם הראשון ערש־
א.ה. טער מענש, אומות העולם — פעלקער פון דער וועלט, אי הכי — אויב אַזוי, אפילו הכי — פונ־ דעסטוועגען דאָך, אבן העזר — טייל פון שולחן ערוך וועגען עניני אישות.
א.ו. — אדם וחוה — די ערשטע פּאָר, אברהם ושרה — 1טע אידישע פּאָר.
א.ז. — איש זקן—אַלטער מאַן, אב זקן—אַלטער פּאָטער,אשה זקנה—אַן אַלטע פרוי.אבי זקני,אמי זקני, זיידע באָבע, אשה זונה — אויסגעלאַסענע פרוי אָדער שפּייזערין, אומרים זכור — פּסוקים וואָס פאַנגען זיך אָן מיט זכור האָט מען צוגעגעבען צום זאָגען נאָך תפלת שחרית, אומרים זכרנו — אום יה״נ זאָגט מען די תפלה זכרנו אין שמ״ע און אין אַ צאָל אבינו מלכנו.
א.ז.ל. — אבותינו זכרם לברכה — געשטאָרבענע עלטערען.
א.ז.ח.וד׳. — ארץ זבת חלב ודבש — א״י די לאַנד וואָס ס׳פליסט מילך און האָניג.
א.ח. — איש חכם, חסיד, השוב — אַ קלוגער, פרומער, געשעצטער מאַן, איש חיל מיליטערישער מאַן, חלוץ — פּיאָניער, איש הולה — קראַנקער מענש, אב הורג אם הורגת — שטיף־פּאָטער־מוטער, אח־אחות הורגים — שטיף ברידער, שטיף שוועסטער, אשת חיל — אַ פרוי אַ בריה, אין משלי.
אח.ב.י. — אחינו בני ישראל — אונזערע ברידער אידישע קינדער.
אח.אח.ח. — אחרון אחרון חביב — שפּעטער דערמאָנטער איז ליבער.
א.ט. — אבן טוב — עדעל שטיין, דימענט, איש טוב גוטער מענש, אומן טוב — קינסטלער, אורח טבעי

— אַ נאַטירלעכער שטייגער, איש טהור — טמא — אַ ריינער, אַ אומריינער מענש, אַ טעלעפאָן, אַ טעלעגראַם, אַ טעריטאָריע.

אי.וו.א. — (ייוואָ) אידישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט, פאַר קולטורעלע אויפגאַבען געגרינדעט אין ווילנא, איצט אין ניו יאָרק.

אי.ט.א. — אידישע טעלעגראַפען אַגענטור, בעדינונג צו דער פּרעסע.

אי.ט.א. — אידישע טעריטאָריאַליסטישע אָרגאַניזאַציע אויסער א״י.

אי.ר.א. — אינטערנאַציאָנאַלע רעפיודזשי פּליטים אָרגאַניזאַציע.

אי.ס.ק.רא. —אַ פונק אין רוסיש ר״ת ניט פינקטליך, נעמט זיך פון רוסישע אָרגאַניזאַציאָנס קאָמיטעט סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל.

אי.ק.א. — אידישע קאָלאָניאַל אַסאָסיאַשאָן באַראָן הירשם פאָנד.

אי.סו.ף. — אידישער קולטור פאַרבאַנד, פיקא,—פאַלעס„ קאָל„ אָרגאַני„.

א.י. — ארץ ישראל — אידישע לאַנד, אגודת ישראל — אָרטאָדאָקסישע וועלט אָרגאַניזאַציע, אינו יכול — ער קאָן ניט — טאָר ניט. איש ירא אל־ם — אַ ג־טס־פאָרכטיגער מענש, איש יהודי — אַ איד.

א.י.א.ב. —אם יהיה אל־ם בעזרי — אז ג־ט וועט מיר באַהילפיג זיין.

א.י.ה. — אם ירצה השם — ווען ג־ט וועט וועלען (אימירצעשעם).

א.י.מ. — אָז ישיר משה — דאַמאָלס נאָכן קי״ם האָט משה געזונגען.

א.וו.א. — אידישע וועלפער אָרגאַניזאַציע, אַלגעמיינע צדקה.

א.י.א. — (א.א.א.) אַרגענטינער יידישע, אידישע אָרגאַניזאַציע בעוואוסטע חברה.

א.כ. — אם כן —ווען אזוי, אהרי־כן־כך — דערנאָך שפּעטער, אות כבוד— עהרע צייכען מעדאַל קאָקאַרדע שליפעס.

א.כ.י.ר. — אמן כן יהי רצון — אמן אזוי זאָל זיין ג־טס ווילען.
א.כ.הג'. — אנשי כנסת הגדולה, די פון דער גרויסער פערזאַמלונג, נאָכן אומקערען זיך פון בבל, פיעל אויפ־גערטאָן פאַרן קיום היהדות.
אל.הנ.כ. — אליהו הנביא כוס, טראַדיציאָנעל ביי די סדרים.
א.ל. —אמר לו, להו, לי — ער האָט געזאָגט צו אים, צו זיי, צו מיר.
א.ל.ה. —אם לא הכי כן — ווען ס'איז ניט אזוי, אייב אַנדערש.
א.ל. — אידישער לעבען. אידיש לאַנד, אין לאַנד, אויס לאַנד.
א.ל.ע.א. — אם לא עכשיו אימתי — ווען ניט איצט, ווען דען?
א.מ. — אבינו מלכנו — פזמון, ארין מצרים, איזהו מקומן — משנה.
א.מ.ה.ל. — או מה היה לנו קינה, — ווי וואָס ס'האָט אונז געשעהן.
א.מ.הע. — אל־נו מלך העולם — אונזער ג־ט קעניג פון דער וועלט.
א.מ.הח. — אבר מן החי — א גליד אָדער פלייש פון א לעבעדיגע זאַך.
א.מ.נ — אל מלך נאמן — ג־ט דער באַגלייבטער קעניג, פזמון, ר״ת אמן.
א.מ.ר. — אל מלך רחמים — ג־ט דער גנ'עדיגער קעניג, סליחה.
א.מ. — אַלעקסאַנדער מוקדון — בעוואוסטער מעכטיגער קעניג.
א.מ.א. — אחד מני אלף — א זעלטענער אויסערוועלטער פון טויזענד.
אמ.פאל.ק. — אמעריקען פאַלעסטין קאָאָפעראַציע.
א.נ. — אי נמי — אָדער אויך, אָדון נכבד — געשעצטער האַר.
א.נ. — איש נאמן — באַגלויבטער מענש. איש נדיב — פילאַנטראָפ, איש נזוף — איינער אין חרם, און נאָך, א נישט, אונזער נוסח.
א.נ.פ. — אידישער נאַציאָנאַל פאָנד — קרן קימת לישראל.

א.נ.א.פ. — אידישער נאַציאָנאַלער ארבייטער פערבאַנד.

א.א.ק. — אַמעריקאַן אידישע קאָאָפּעריישאָן האנדעלס געזעלשאַפט צווישען אמעריקא און ישראל.

אנ.של. — אנשי שלומינו — די וואָס געהערן צו אונזער חסידישער חברה.

א.ס. — אין סכנה. אַ ספק, אידישע סביבה, אידישע סוחרים, אונזער סגנון, אום סוכות, אין סוכה, אַ סתירה, אמן סלה, אידישע סנהדרין, אַ סימן, אַ סברה — אַ מיינונג, אַ סיום — ווען מ'ענדיגט אַ לימוד, אויפן סיני, אָהן סכנה.

א.ע.ג. — אף על גב, אף על פי — כאָטש דאָך, פונדעסטוועגען.

א.ע. — אויף עולמות — אַ אינדאָימענט פאַר צדקה, אַ עדות, אַ עבירה — אַ עיקר.

א.מ.כ. — אפּיקורוס, מין, כופר — אַטעאיסט, סקעפּטיקער, אומגלויביגער.

א.פ.א.ל. — אַמעריקאַן פעדערײשאָן אָוו לייבאָר — ארבייטער יוניאָנס.

א.פ.א. — אידישער פאָלקס אינסטיטוט — דזשיי. פּי. איי., פרייזען געזעטצען.

אפ.מ. — איפכא מסתברא — ס'ווייזט אוים קאַפּויער. איפכא מסתבראניק — איינער וואָס זאָגט אנדערש ווי אַלע — משה קאַפּויער.

א.צ.ל. — אין צריך לומר — מ'דאַרף ניט זאָגען, אנו צריכים לדעת — מיר דאַרפען וויסען, אנו צריכים לומר — מ'דאַרף זאָגען.

א.צ. — אפס צדיק — ניטאָ קיין צדיק, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב — ניטאָ אַ צדיק וואָס טוט נאָר גוטעס און ער זינדיגט ניט קיינמאָל.

א.צ.ל. — אירגון צבאי לאומי — פּעראַייביגטע נאַציאָנאַלע אידישע מיליטערישע אָרגאַניזאַציע אין א"י, עקסטרעמיסטען.

א.צ. — אלי ציון — קלאָג ציון — קנות אויפן חורבן פון ריה"ל.

אקראסטיך — (ניט א ר"ת) נאָר דער נאָמען פון מחבר איז איינגעוועבט בראשי ההרוזים, אָדער די ראשי תבות פון פּערפאַסערס נאָמען.

א.ק.וא.ק. — אין קול ואין קשב — ניט קיין שטימע קיין פערנעמונג.

א.ק.וט. — איש קדוש וטהור — א הייליגער ריינער מענש.

א.ק.צ.פ. — אונטער קאָלעגיאָן — ציוניסטישע פעדעראַציע.

א.ק. — אמר קרא — ס'זאָגט דער פסוק, אלא קשה — נור ס'איז שווער.

א.ר. — אמר רבי — ס'האָט געזאָגט רבי, אמרו רבותינו — ס'האָבען געזאָגט די רבנים, ארבייטער רינג, אנו רוצים — מיר ווילען, אנו רצים — מיר לויפען, אמר רחמנא — ס'זאָגט די תורה. אל רחום — ג־ט פון גנאָד, ארץ רחוקה — א ווייטע לאַנד.

ר'אש. — רבינו אשר — מפרש פוסק, אבא שאול — תנא.

א.ש. — אתי שפיר — ס'קומט אוים גוט, עס שטימט, אידישע שפּראַכען, אדר שני — 2טער אדר אין א עיבור, פאַמיליע נאָמען פערקירצט פון אייזענשטאַדט אין אונגאַרען.

אשל — א בוים וואָס א"א האָט פאַרפלאַנצט ביי זיין טיר — וואָס מיינט אכילה, שתיה, לויה — עסען טרינקען, באַגלייטען וואָס אברהם האָט געגעבען צו אורחים.

א.ת. — אם תאמר — אייב דו וועסט זאָגען? אם תמא — אייב דו וועסט זיך וואונדערען? אל תקרא — זאָלסט ניט לייענען. אל תאמר — זאָלסט ניט זאָגען.

א.ת.ל. — אם תמצא לומר, — ווען דו וועסט געפינען צו זאָגען .

א.ת.ו.י.א. — איש תם וישר יושב אוהלים — א בעשיידענער מענש זיצט אין די תורה געצעלטען.

א.ת.כ. — אל תען כסיל — ענטפער ניט א נאַר איגנאָריר אים.

ב. בייח — 2טער אות פון א״ב, צאָל צוויי ווייזט; אין — מיט ב,ב.

ב.א. בר אורין — אַ מענש מיט בילדונג, האָט ידיעות, בן אדם — מענשען קינד, בני אל־ם געטליכע קינדער מלאכים, בית אסורים — טורמע, בית אל — ג־טליכע הויז שול, בן אחי — ברודערס זון, בן אחותי — שוועסטערס זון, בת אחי — ברודערס טאָכטער, בת אחותי — שוועסטערס טאָכ־טער — די העברייאישע באַצייכענונג פאַר פלימעניקעס, נעפיוס, ניסעס, בן אחי אבי, אחי אמי, אחות אבי, אחות אמי, בת אחי אבי, אחות אבי, אחות אמי, — שוועסטער קינדער, קאָזינס, פאַר גליד־שוועסטער קינדער אוו. ראשון בשני, בישלישי א״וו. ביאור אליהו — טייל פון הבור אמרי אבות אויף פרק ב׳.

ב.א.לח. — בין אדם לחבירו — אָנגעלעגעהייטען צווישען מענשען און מענשען.

ב.א.למ. — בין אדם למקום — האנדלונגען צווישען מענש און ג־ט.

ב.א.ה. — ברוך אתה ה׳ — געבענטשט ביזטו ג־ט אָנפאַנג פון ברכות.

בכ.א. — בכל אופן — אין יעדען פאַל ,אויף אַלע וועגען.

ב.ב. — באין ברירה — ס׳איז ניטאָ קיין אויסוואַל, מ׳מוז טאָן, בן בית — היימישער שטוב מענש, בעל בית — באַלעבאָס, ווירט, בן ברית, אַ איד, בני ברית — אידען, נאָמען פון אַן אָרדער, בני בתירא — תנאים משפחה, בבא בתרא — לעצטער טייל פון דריי גמרא׳ס באַצייכענט מיטן ביי־נאָמען „בבא״, בשר בחלב — דינים פון אָבזונדערען פליישיגס מיט מילכיגס.

ב.ב. — בן בנו, בן בתו, בת בנו, בת בתו, — אייניקלאַך, במהרה בימינו — אין גיכען, אין אונזערע טעג.

ב.ב.ב. בבא בן בוטא, בן בג־בג תנאים, במדינת בבל.

ב.ב.ר. בר בי רב — אַ יונגער לערנער, תלמיד ביי אַ רבי.

ב.ג. — בן גילו, בת גילו, בן גילה ,בת גילה — געבאָרענע אין דער זעלבער צייט; זיין, איהר באַשערטען,

חתן־כלה, בעל גאוה — גרויסהאַלטער, בעל גוזמא — איבערטרייבער, בור גמור — אומוויסענדער, בורים גמורים — גאָר פּראָסטע, בגימטריה — אותיות צאָל ווערטער באַטרעף, קבלה עניניס.

ב.ד. — בית דין — געריכטס ווּעזען, בעל דבר — דער פּערזאָן, בעל דרשן — רעדנער מגיד, בעל דין — מאָנער צום געריכט, בר דעת — א פאַרשטענדיגער, בכמה דוכתין — אין פיל ערטער, בור דאוריתא, בור דרבנן, א טאַדלונג געגען איינעם וואָס קאָן ניט קיין תנ״ך, אָדער תלמוד.

ב.ד.א. — במה דברים אמורים — ווען איז דאָס גערעדט? צו־מיט־פאַר וואָס ווערען די ווערטער געזאָגט.

ב.ה.ב. — שני חמישי שני — מאָנטאָג און דאָנערשטאָג, ווען מען פאַסט.

ב.הו׳.וב׳.ש. — ברוך הוא וברוך שמו — געבענטשט איז ער, געבענטשט איז זיין נאָמען, אויסרוף ביי תפלות. פאַרן בענטשען.

ב.ה. — ברוך הבא — געבענשט זאָל זיין דער אריינקומער, א ווילקאָמען אויסרוף — דאַנגען ווען מ„זידעלט איינעם אָפּ,—ברוך השם—ג־ט געבענשט, בעזרת השב—מיט ג־טס הילף, בית הלל — די אַקאַדעמיע פון תנא הלל, ברכות הנהנין—ברכות וואָס מ׳דאַרף מאַכען פאַרן געניסען, ברכות המזון — דער סדר צו בענטשען נאָכן עסן, בלע המות לנצח —א וואונש ס׳זאָל אויפהערען דער שטאַרבען, בין המצרים—די 3 וואָכען טרויער טעג, פון י״ז תמוז ביז ט׳ אב, בית הלימוד הגבוה—הויך שוהלע אוניוורסיטעט, בית הדואר — פּאָסט אָפיס, בית המשפט — געריכטס־הויז, בית הדפוס — דרוקעריי, בית הכנסת פערזאַמלונגס הויז, שוהל, בית המדרש — הויז צום לער־נען, בית הכבוד — עהרען הויז, בית הכסא — שטול הויז — פאַרשטעלטע נעמען, באַר אָרט צו באַפרידיגען נאַטירליכע באַדערפעניש, בית המרחץ — וואַשהויז באָד, באותו הדבור — גלייך ביים וואָרט, בית המקדש א־ב — דער ערשטער און דער צווייטער בית המקדש, בזה הלשון — מיט דער אויסשפּראַך, דער אויסדרוק, בין הזמנים—צווישען סיזאָנען, בין השמשות—אהוענט די־מערונג שטונדע, בעל התניא — ר׳ שניאור זלמן מלאדי, גרינדער פון דער שיטה חב״ד חסידים,

חכמה בינה דעה, בזמן הזה—אין היינטיגער צייט, בית עלמין, בית הקברות—בית החרושת—פאַבריק, בדבור המתחיל—דער אָנפאַנג וואָרט, בעונותינו הרבים—צוליב אונזערע זינד.

ב.וד. — בשר ודם — פלייש און בלוט, שוואַכער מענש.

ב.ומ. —בטל ומבוטל — אויפגעגעבען געוואָרען צו גאָר נישט.

ב.וח. — בית וחצר — א שטוב מיט א הויף, בריות ווייבער.

ב.ז. — בן זומא — א תנא, בן זכר — א אינגעל, בן זקונים — א קינד געבאָרען צו דער עלטער, בלשון זכר — ער מין טערמין, בעל זכות — א פריוויליגירטער. בן זונה — א ממזר.

ב.ח. — בעל חזקה — האָבען רעכט, בעל חלומות — א טרוימער, בן־בת הורגים — שטיף־קינדער.

ב.ח. — בעל חוב — א שולדיגער, בעל חשבון — רעכען מייסטער, בן חורין — א פרייער מענש, ברית חדשה — נייער טעסטאַמענט, בעלי חיים — לעבעדיגע באַשעפענישען, בן חכם — א קלוגער זון, בנות חן — רייצענדע טעכטער, בן חיל — העלד, סאָלדאַט, בשבועות חרם — ווערט באַשווערט מיט שטריינגקייט פון חרם, בעל הטא — א זינדיגער, בעל הזיון — פאַנטאַזיאָר, בעל מהלוקות — א קריגער, בר פלוגתא — געדאַנקען נעגנער, בעל המס — רויבער, בעל הנון — א גנאַדיגער.

ב.ט.ע. — בעל טביעת עין — א שאַרפען בליק גלייך צו דערקענען.

ב.ט. — בעל טבילה, בעלת טבילה — דאַרפען גיין טבילה אין מקוה.

ב.ט. — בעל טענה — אַרגומענטירער, בעל טאַקסא — צינזען מאָנער, בדרך טבעי — א נאַטירליכען וועג, בלי טרהה — אָהן מיה, בית טרקלין — א פאַלאַץ הויז, במזג טוב — מיט פריינדליכקייט, בנותן טעם — גיט א מיינונג.

ב.י. — בן יחיד — איינציגער זון, בת יחידה — איינציגע טאָכטער, בית ישראל — אידישע הויז, בני ישראל — אידישע קינדער.

ב.י.ל.ו. — בית יעקב לכו ונלכה — הויזגעזינט פון יעקב גייט און מיר וועלן גיין, מיט דעם סלאָגאַן האָט זיך געגרינדעט די אינטעליגענטע יוגענד מיטן נאַציאָנאַלען גייסט פאַר ציון.

ב.י. — בן יהודה — דער בעגרינדער און בענייער אויפצולעבען די העברייאישע שפּראַך, צום רעדען. מיט איהר.

בכ.ג. —בכבוד גדול — מיט גרויס'ע ערע.

ב.כ. — בר כוכבא — זון פון די שטערען. בר כוזיבא — אַ ליגנ'ער, בר דרומא — דער פון דרום — אי־דישער רעוואָלוציאָנער געגען רום, בן כרך — גרויס־שטאָטיגער, בן כפר — דאָרפישער.

ב.מ. —בלי מסקנא—ניט אויספירליך, בלי נדר—אָהן פערפליכטונג, בכל מקום—איבעראַל.

ב.ס.נ. — בלשון סגי נהור — אין קאָנטראַסט פון וואָרטליכען אויסטייטש ווערט געזאָגט אויף אַ בלינדען „דער ליכטיג זעהער".

בל.ע.ז. — בלשון 'עם זר — אויף אַ פרעמדער שפּראַך, אין רש"י פאַר פראַנצויזיש.

ב.מ.ומ. — בין מנחה ומעריב — אָנפאַנג אָוו'ענט צווישען מנחה און מעריב.

ב.ע.וב.ש. — בכל עת ובכל שעה — צו יעדער צייט סיזאָן און שעה.

ב.מ. — ברית מילה, בר מצוה, בעל מלאכה, בר מינן — טויטער, בעל מנגן — מוזיקאַלישער, בעל מופת — וואונדער מאַן, בעל מאמין, — אַ גלויביג'ער, בעל מחבר — פערפאַסער, בעל מגיה — איבער־זעער. בעל מקרא. משנה — ווייסער פון תנ"ך, משניות, בעל מום — קאַליקע, במה מדליקין משנה שבת פ"ב, במה מצינו — מיט וואָס געפינען מיר, בבא מציעה — מיטעלע פון די בבא מסכתות, בורא מיני מזונות — ברכה, בני משה — משה'ס קינדער — פערוואָרפ'ענע אידען ביים טייך סאַמ־באַטיון, בית מרזח — טרינק הויז קרעטשמע, ברכת מזון — בענטשן, בית מושב זקנים — אַלטען־הויז בית מחסה ליתומים — קינדער אָרפאַן היים.

במ.ד.א. —במה דברים אמורים— ווען איז דאָס גערעדט געוואָרען.

במ.כ.ת.	— במחילת כבוד תורתו — ער זאָל מיר מוחל זיין מיט זיין כבוד.
ב.נ.	— בעל נצחון — זיגער, בעל נסמה — ראכע נעמער, בן נח — א גוי, א קארגער, בן נכר — א פרעמדער, בעל נס — א וואונדער מאַן.
בנ.ש.ק.	— בנן של קדושים — זין פון הייליגע, אָבשטאמער פון צדיקים.
בס.ט.ובמ.ט.	— בסימן טוב ובמזל טוב — מיט א גוטען צייכען גליק.
ב.ס.	—בן סירא ספר, בלי ספק—אָן צווייפעל, בר סמכא—פארטרויאונגווערטער.
ב.ע.	—בית עקד ספרים—ביבליאָטעק, בית עלמין—א באגראָבונגס אָרט.
בע.הב.־הז.	— בעולם הבא — אויף יענער וועלט, בעולם הזה — די וועלט.
ב.ע.הח.	— באתי על החתום — איך בין געקומען מיט מיין אונטערשריפט.
בע.ט.	— בעברי טייטש — אידיש טייטשעשע שפראך.
ב.כ.י.א.	— בעל כרחו יענה אמן — געצוואונגען איינצושטימען.
בע.ש.ט.	— בעל שם טוב — דער מיט א גוטען נאָמען, סתם ר׳ ישראל.
בע״מ	— בערבון מוגבל באגרעניצטע פערזיכערונג.
בע.הק.יר.ת.ות.ב.ב.א.	—בעיר הקודש ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן—די הייליגע שטאָט ירושלים זי זאָל ווערען אויפגעבויעט און באפעסטיגט אין גיכען אין אונזערע טעג אמן.
בע.ת.	— בעל תשובה — אומקערער צו ג־ט, ווערט פרום.
ב.פ.כ.	— בלי פקפוק כלל — גאָר אָהן א אויסרייד מעדליוועון.
ב.פ.הע.	— בורא פרי העץ — בעשאפט פרוכטען אויף בוימער ברכה.
ב.פ. הג׳	— בורא פרי הגפן — בעשאפט טרויבען ברכה אויף ווין.
ב.פ.הא׳	— בורא פרי האדמה — בעשאפט ערד פרוכט, ברכה אויף גרינסען.
בפ.עצ.	— בפני עצמו — פאר זיך אָבגעזונדערט.

ב.צ.ויר. — ברכת ציון וירושלים — בענטשוג פון ציון און ירושלים.

בצ.ממ.בצ.מיר. — בצאתי ממצרים, בצאתי מירושלים — ארויסגיין פון מצרים די גאולה — ארויסגיין פון ירושלים דער חורבן.

ב.פ. — בושת פנים — א שעמעדיגער, שטאַנדהאפטיגער.

ב. ק. — בת קול — הימלישע שטימע, בבא קמא — 1טע פון די בבא׳ס, בעל קורא — א לייענער אין ספר, בקול קורא — מיט א אויסרוף, בקהלה קדושה — הייליגע געמיינדע, בעל קרי — מענער שוואכקייט, בקצת קהלות—אנדערש אין וועלכע געמיינדעס.

ב.ר.ב.ש. — בית ראשון ——1טער ביהמ״ק, בית שני — 2טער בית המקדש.

ב.ר. — בראשית רבה — מדרש אויפן ספר בראשית און מדרשים אויף ווייטערדיגעס אין תנ״ך.

ב.מ.ר.א. בר מר רב אשי — איינער פון די לעצטע אמוראים, אָפּשפּעטונג פאַר איינעם וואָס האלט זיך און איז ניט קיין למדן.

ב.ש. — בית שמי — די ישיבה פון שמי, בן ששים, בן שבעים, בן שמונים (60־70־80יאָר אַלט) בריך שמה — א תפלה בשעת הוצאת התורה, ברוך שפינאָזא פילאָזאָף.

ב.ש.כ.מ. — ברוך שם כבוד מלכותו — א ברכה אָהן א שם הויה.

בש.ט. — בשורה טובה א גוטער אָנזאָג.

ב.ת. — בן תורה — א לערנער, בעל תקוע — שופר בלאָזער, בעל תפלה — א דאַוונער פאַרן עמוד שליח צבור.

ב.ת.צ. — בתענית צבור — אין א געבאָטענעם תענית.

בת.ובמ. — בתורה ומצות, ובמעשים טובים ובמדות — בתורה וביראה — מעלות אויף לומדים, ווינשען פאַר קינדער.

ג. גימעל — דריטער אות פון א״ב, צאָהל 3.

ג־ט — מ'שרייבט אָהן דעם אלעף אינמיטען ניט צו זאָגען א שם.

ג.א. — ג' אלפים (3000 טויזענד,) גירסא אחרינא — א אנדער ווערסיע, גלות אדום — באצייכענט דעם 2טען חורבן דורך רום.

גב.ע. גבית עדות — אויסהערן נאָכפאָרשן צייגניסען.

ג.ב — גדול בישראל — א גרויסער מענש ביי אידען.

ג.ב. —גמרת בן — נאָמען פון פירוש אויף אבות פרק ג' דעם זונס לערע אויף פרקי אבות.

ג.ג. — גוים גמורים — אין גאנצען פערגויישט, געוואלד געשריען, גנבים גזלנים גרויסע גבירים, גרוי־סע גבורים.

ג.די. —גירסא דינקותא — וואָס מ'לערענט אין דער יוגענד, גזר דין — אורטייל ,גמר דין — פסק גדול דעה — גרויס ווויסען.

ר'ג.הנ. — רבן גמליאל הנשיא, גמליאל בנו של רי״ה תנאים. גיד הנשא — טריפה אונטער טייל, גבאי הקהלה — פאָרשטייער.

ג.ז.ל. — גם זו לטובה — אויך אזוי איז גוט, שטענדיג צופרידען.

ג.ח.ט. גמר חתימה טובה — גוטע חתימה ווינשעווען יום כפור, הור״.

ג.ח. — גמילות חסדים — וואהלטעטיקייט, אנטלייען אָהן פראָצענט.

ג.ח.ש.א. — גמילות חסד של אמת — אמת'ער גענאדען, מתעסק זיין ביי א לויה.

ג.ח — גרויסע חתונה, געבען חליצה, גרויסער חזיר.

ג.ט. — גוטער טעם, גרויסער טעות, געהייבענער טעזים, גדולס טיפזיניקייט, געבראָטענ'ע טייבעלאך.

גט.פ. — גט פטורין — מאן און פרוים שיידונג דאָקומענט.

ג.י. — גרויסער ים־הגדול, מיטללענדישער מעער, גרויסע יסורים, געבליבענע ירושה, גוטער איד רבי.

ג.כ. — גם כן כך — אויך אזוי, דאָך אפילו, דאַרום, געבען כבוד, גאָלדענע כלים, געמאַכט כשר, ג־טס כבוד, געבענטשטע כשרונות, געגעבענע כללים.

ג.ל. — גאָלדענע לוחות, גרויסער למדן, גאָר ליכטיג.

ר"ג.מ.הג. — רבינו גרשון מאור הגולה — באַטיטולט די ליכט פון גלות געמאַכט תקנות געגען פיעל ווייבער, עפענען בריעף און נאָך.

ג.מ. — גרויסע מתנה, מליצה, מלוכה, מפלה, משפחה, מוסר, מסכת, מגילה, מסירת נפש, מעלות. מכות, מלחמה.

ג.ס. — גירוש ספרד — ארויסגעטריבען די אידען פון שפאַניע, געבען סמיכה. א סברה, געשריבען ספרים, גרויסער ספק, סבלן, סכנה, סתירה, סדר, גוטע סוכה.

געגעזים — (ניט אַ ר"ת) לעטייניישער נאָמער פון ספר בראשית.

ג.ע. — גן עדן, גאון עולם, גליל עליון — אויבער גליל צפון ארץ ישראל, גאולה עולמית — וועלטליכע אייביגע ערלייזונג, גליון עתי — צייטונגס בלאַט, גילוי עריות — אויסגעלאַסענקייט.

ג.פ. — גלית פלישתי — דער ריעז וועמען דוד האָט געטוידט, ג' פעמים — דריי מאָל, ג' פרשות — 3 פרשות צו ליינען, גמרא פוסקים — גראַדען אין לומדות, געבען פדיון, גענוג פלוידערייען, גאַנץ פאַמעלאַך, גראָבע פויערים.

ג.צ. — גר צדק — דער וואָס איז זיך מגייר פון איבערצייגונג, גבאי צדקה — אויפזעהער טוער אין צדקה ענינים, גזבר צבורי — קאַסירער אין א געזעלשאַפטליכע חברה.

ג.ק. — געגעבען קדושין, געראָטענע קינדער, גלות קעטהען, גאָלדענע קאַלב — מעשה העגל, צונאָמען פאַר ניט פיינעם גביר, גזירות קשות — שטרייננגע הארבע גזעצען געגען אידען, געקליבענע קאָ־מיטע, געוואָרפען קאַרטען געגעבען קמיע.

ג.ר. — ג' רגלים — יו"ט פסח, שבועות, סוכות, גרויסער רב, רחמנות, גלייכע רעכטע.

ג.ש.ק. — גזע של קודש — וואָרצעל אָבשטאַם פון היילינגע.

ג.ש. — גזירה שוה — צוגלייכונג, איינע פון די מדות אין לערנען, גוטער שרייבער, געפערליכע שונאים, גיפטיגע שלאַנגען, געהייבענע שטימונג, גלות שכינה — גייסטיגער פאַרטרייבען, גלוי שכינה — אנטפּלעקונג פון דער שכינה בעגייסטערונג.

ג.ת. — געלערענט תורה, געלייגט תפלין, געזאָגט תהלים געשריבען תנאים, געפאַסט תענתים, גוטע תלמידים, געמאַכט תמ'עוואַטע, ווי אומשולדיג, געראָטענע תבואה, געהייבענער תכלית, גר תושב — איינגעבירגערטער איינגעוואַנדערטער, געלערנט תלמוד, געמאַכט תקנות, גרויסער תקיף, גענומען תשובה, גרויסער תכשיט, גענייט תכריכין, גרויסע תביעות, געבען תרומה, גע־בלאָזען תקיעה.

ג.ת"ח. — גזירת ת"ח — רציחות אויף אידען פון כמעלניצקי .

ד. דלת — 4טער אות אין א"ב,צאָל 4, ווייזט אָן — דען־עס־ס'ווערט.
ד.א.ש.ה. — ד' אמות של הלכה, 4 איילען פון דין — איינער וואָס גיט זיך אָב נאָר מיט לערנען.
ד.א. — דרך ארץ — רעספעקט, וועלטליך, א באַשעפטיגונג, פּראָפעסיע.
ד.א.י.א. — אַ פּאָפּולארע אידישע געזעלשאַפט אין ארגענטינא.
ד.א.ל.ת.ה. — דאם לא תאמר הכי — ווארום אייב איר וועט ניט זאָגען אזוי.
ד.א. — דבר אמת — די ווארהייט, דבר אחר — אַ אַנדער זאַך — זידעל וואָרט אַ מענש אַ חזיר.
ר'ד.ב.ה. — רבי דוסא בן הרכינס, ר' דוסתאי בר ינאי נעמען פון תנאים.
ד.ב. — דברים בטלים — פוסטע רייד, דרך בזיון — שענדליכען ווע:.
ד.ג. — דאָס גלייכען, דורך גאַנג, דער גוי, גלות, גביר ,גנב.
ד.ד.וד. דור דור ודורשיו — יעדער דור און זיינע פאָרשער, נאָמען פון ספר.
ד.ד.ד. — דינא דמלכותא דינא — לאַנדס געזעצען זאָל מען האַלטען.
ד.ה.ד.מ. — דאָס הייסט, דאָס מיינט, דאָס מאַכט, דאָס מוז מען.
ד.ה. — דור המבול, דור הפלגה, דוד המלך, דברי הימים — היסטאָריע כראָניק, דברי הכל — אַלע האַלטען, דברי הבאי — איבערטרייבונגען, דוחק השעה אומגעדולדיג, דריסת הרגל דורכגאַנג, דברי הבלים — נארישקייטען.
ד.ה.מ.הל. — דברים היוצאים מן הלב — ווערטער וואָס קומען פון הארצען.
ד.וד. —דין ודברים — ארגומענטן, דעת ודת — וויסען און אמונה, דין וחשבון — אָב־עכענען גע־זעצליך, רעפּאָרטען.
ד.ז. — דבר זה — די זאך, דאָס זעלבע.
דזוויענט — (ניט ר"ת) פעראייניגטע אידישע גרויסע צדקות.
ד.ח.ב.בש. — דברי הכמים בנהת נשמעים — קלוגע רייד הערט מען געלאַסען, זאָל מען זאָגען געלאַסען.

ד.ח.מ.ועז. — דניאל, חנניה, משאל ועזריה — אידישע נביאים מאַרטירער אין בבל.
ד.ל. — דהיינו למשל — צום ביישפּיל, דער לשון די ליבע ליכטיגע.
ד.מ.ד.נ. — דיני ממונות געלד דינים, דיני נפשות — קרימינאַלע דינים.
ד.ע.ד.פּ. — — דף, עמוד — אָנווייזונגען, דיספּלייכד פּיפּעל — וואָגלער.
דעטערנאמי — (ניט ר״ת — לעטייגישער נאָמען פאַר ספר דברים.
ד.צ.ח.מ. — דומם צמות, חי, מדבר — 4 וועלט עלעמענטען, מינעראַלען, וואַקסונגען, לעבעדיגע באַשעפעניש, חער מענש, רעדער.
ד.צ.כ. ע.ד.ש. ב.א.ח.ב. — סימנים פון די מכות: דם צפרדע כנים ערוב דבר שחין ברד ארבה הושך בכורות.
ד.ק. — דמי קדימה — האַנד געלד, דברי קדושה — הייליגע זאַכען.
ד.ש. — דין שמים — הימלעשער פּסק, דרכי שלום — אַ פרידליכער וועג, דורוש יֹשלום תפארתו — באַגריסט זיין שיינעם נאָמען, די שריפטען.
ד.ת. — דין תורה — אַ משפט לויט די תורה דינים, דברי תורה — ווערטלאַך וואָס איז דאָ אין דער תורה.
ד.ת.ב.ב.א. — דברה תורה בלשון בני אדם — די תורה רעדט ווי מענשען.

ה. הא — 5טער אות פון א"ב, זיין צאָל 5, ווייזט ה' הידיעה — די דער.

ה.אי.א.ס. —היברו אימיגראַנט אייד סאָסייעטי — אידישע אימיגראַנטען הילף חברה.

ה.א. — הכנסת אורחים — שעלטערינג הויז, הם אמרו — זיי האָבען געזאָגט, הגאון אב בי"ד — דער גאון הויפּט פון געריכט הויז, הוא אמינא —וואָלט איך וועלען זאָגען, הוא אחד — ג־ט איז איינער.

ה.א.מ.ל.ב.ז.כ.מ.וי. — הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל — דער נוסח פון מקדש זיין א פרוי.

הב'.ית'. — הבורא יתברך — דער באַשעפער געבענשט זאָלע ער זיין.

ה.ב.ע. — הכי במאי עסקינן — וועגען וואָס רעדט זיך דאָ — האַנדעלט זיך.

הב.ע.ל. — הבא עלינו לטובה — וואָס ס'קומט אויף אונז צום גוטען.

הב.ע.הח'. — הבא על החתום — דער וואָס קומט מיט זיין אונטערשריפט.

ה.ג. — הכי גרסינן — אַזוי איז ביי אונז די גירסא, הלכות גדולות — ספר.

הג.ר.א. — הגאון רבינו אליהו — דער בעוואוסטער ווילנער גאון.

הגנה —(פול וואָרט) בעשיצער, ישראלס מיליטער.

ה.ד. —היכא דמי—ווי אַזוי איז דאָס גלייך. הכי דרשנן — אַזוי דרשנן מיר, היינא דוקא — אַזוי איז דאָס פּינקטליך, היינו דאמרי אינשי — דאָס איז ווי מענשען זאָגען, הדא דכתיב — אַזוי איז געשריבען, הדא דנאמר — אַזוי ווערט געזאָגט, הכי דעתו — אַזוי איז זיין מיינונג.

ה.דר'שב"י — הילולא דר' שמעון בן יוחאי — פייערונג אין זיין אָנדיינקען.

ה. — השם — ג־ט, הלכה — דין, הנאה — געניסען, ה' הידיעה.

ה.ה. — הוא הדין — אַזוי איז דאָס, דער געזעץ, הלוא הוא דאָס איז ער דאָך, הר הבית —דער באַרג וואו דער בהמ"ק איז געשטאַנען, הר הצופים — מאָונט סקאָפּוס אין ישראל, השומר הצעיר —דער יונגער היטער, הר הזתים ,הר ציון אין א"י, המן־הורדוס ,היטלער הרשע ימ"ש, הנה הוא — דאָס

איז ער, הסתדרות הציונים, הפועל המזרחי—נעמען פאר ציוניסטישע פּאַרטייען, הנה הם — דאָס זיינען זיי, הכי השתא — דאָס איז גישט אַ פאַרגלייבעניש, הדלקת הנרות — ליכט־צינדען, השארת הנפש — אומשטערבליכקייט, השתפכות הנפש — נשמה באַגייסטערונג, התפשטות הגשמיות — ארויסגעצויגען פון פיזישעס, הלוית־הוצאת המת — באַגלייטען ארויס־נעמען דעם טוידטען, השראת השכינה — ג־טליכע בעגייסטערונג, ס'רוהט די ג־טהייט.

ה.וה. — הכנסה והוצאה, הגבה וגלילה — אַריינטאָן, אַרויסנעמען, אויפהייבען, איינוויקלען די ספר תורה פאַר און נאָכן לייענען, היראים והחסידים — פאַרכטיגע פרומע.

— הישרים והתמימים — די רעכטע און די ערליכע — הנשחטים והנהרגים — געקוילעטע און ערמאָרדעטע אויף קידוש השם, הגדולה ו—הגבורה — גרויסקייט און גערעכטיקייט, שבחים צום רבש״ע.

ה.ז — הוא זה — דאָס איז ער, הרי זה — דאָס איז דאָס דאָך, הוראת זמן — **צייטלערע.**

הז.ומ. — הזן ומפרנס לכול — ג־ט איז דער שפּייזער פון אַלעמען.

ה.ח — הטבת חלום — אויסלייגען אַ חלום צום גוטען.

ה.ח.ז.ל. — הוראת חכמינו זכרונם לברכה — וואָס מ'לערענט אין תלמוד.

ה.ח. —התרת חרם—ארונטערנעמען אַ חרם, התרת חכם—אַ חכם איז מתיר אַ חרם.

ה.ט. — החזקת טובה — אַנערקענונג ווען אימעצער טוט אַ טובה.

ה.ט.וט. — הבדל טומאה וטהרה — אונטערשייד פון אומריין און ריין.

ה.יכ. הכול יכול (קאַוועיאַכעל) — ג־ט וואָס קאָן אַלץ.

ה.י.מ.וו. — היברו יאָנג מען־וואומען אָרגאַניזאַציע פון יונגע אידען.

ה.י.ד. — השם ינקום דמם — ג־ט זאָל ראכע נעמען פאר זייער בלוט.

ה.י.ויח. — השם ישמרהו ויחיהו — ג־ט זאָל אים היטען, האַלטען ביי לעבען.

ה.י. — השגת יד, דערגרייכונג, היום יום, — היינט איז דער טאָג,ביים ספירה ציילען, ביים זאָגען דעם יום.

ה.ל. —המוציא לאור — ארויסגבער פון ביכער, צייטונגען, הזמנה לדין—געלאַדען צום געריכט.

ה.ל.מס. — הלכה למשה מסיני — באַשטימטער דין פון מ"ר אויפן סיני.

ה.ל.ל. — היה לו לומר (למימר) האָט ער בעדאַרפט זאָגען.

ה.מ. — הני מילי — ווען איז דאָס געזעגט, הפסד מרובה — גרוים שאָדען, היכא משכחת — ווי איז מעגליך, ווי געפינט זיך דאָס.

ה.נ. — הזכרת נשמות, יו"כ, פסח, שבועות, סוכות, זאָגט מען יזכור.

ד.מ. —ד' מנים, 4 סאָרטן: אתרוג, לולב, הדסים, ערבות.

ד.ש.כ.ת —דרישת שלום כבוד תורתו (תמימותו)—פאַרשונג פון זיין תורה, כבוד, ערנכטקייט.

הי'.ו. — היראים ושלמים (והחסידים — פרומע גאָטספאַרכטיגע.

האָרא — — הארת ריקוד אמיץ — ליכטיגער פעסטער טאַנצען אין ישראל.

הנ.ל. — הנראה לעיל, הנזכר, — וואָס מ'האָט געזען, דערמאָנט אויבען.

ה.עס. — התר עיסקא — אַ שטר מכוח נעמען פראָצענט.

ז.ע. — הסתדרות עברית — חברה צו שטיצען העברייאיש.

ה.פ.צ. — הסתדרות פועלי ציון — חברה פון ראַדיקאַלע ציוניסטען.

הפ.הש. — הפטורת השבוע — הפטורה פון דער וואָך.

הצ.וב. — הצלחה וברכה — גליק און זעגען, הן צדק, אַ שבועה וועגען גערעכטיקייט.

הק.ב.ה. — הקדוש ברוך הוא — ג־ט דער הייליגער געבענטשט איז ער.

ה.ר.י.מ. — אַ ספר פון גערער רבי ר' יצחק מאיר אלטער ז"ל, חדושי הרי"ם.

הו.ר. — הושענה רבה — גרויסע הילף, יו"ט לעצטען טאָג חה"מ סוכות.

ו. וואָוו — 6טער אות פון א״ב צאָל 6, ווייזט — מלופם, הולם, ו המוסיף.
וא׳כ. —ואחרי כן־כך — און נאָך דעם ווייטערדיגען געשעהן.
וב.לצ.ג. — ובא לציון גואל — און ס׳וועט קומען צו ציון א אויסלייזער, תפלה.
וגו. — וגומר — און מ׳ענדיגט, מ׳פארפאָלקאָמט, מ׳זאָגט ווייטער.
וד״ל. — ודי להבין־לדעת — ס׳אי זגענוג צו פארשטיין — צו וויסען.
וד.לח.בר. — ודי לחימא ברמיזא — פאר א קלוגען איז גענוג א וואונק.
וו.וו. — ווילסטו וויסען, ווייטער וועג, ווייבערשער ווייגען — וויציגע ווערטער, ווינד און ווײ, ווילדער וואלד.
וע׳.כ. — ועל כולם — און אויף דעם אלעמען.
וו.צ.א. — (ווימען) ווייבערשער, פרויען ציוניסטישע אָרגאַניזאציע.
וו.ע.פ. — ווימענס עיר פאָרס — ווייבערשע מיליטערישע פליער.
ווי׳ל.ש. — ווילנער ש״ס — בארימטען געדרוקטען תלמוד אין ווילנע ביי ראָם.
וכו׳. — וכולי און די דערגאנצונג ווי ס׳ווערט ווייטער איבערגעגעבען.
ול.ב.ב. — ולכל בני ביתו — און צו זיינע אלע הויזלייטע גאנצע פאמיליע.
וער.הכ.הפ. — וועד הכספי־הפועל — פינאנס קאָמיטעט. הפועל — אקציאָנס קאָמיטעט.
ולפז.ועז. — ולפי זה — לויט נאָך דעם, ועל זה — און אויף, דירך דעם.
וק.ל. — וקל להבין — ס׳איז גרינג צו פארשטעהן, וקשה לי — ס׳איז מיר הארב.

ז׳.זייען	— 7טער אות, צאָל 7, זין באוואָפענט, געווער, א געראנק.
ז.אז.	—זה־אל־זה־את־זה—דערצו־מיט דעם נאָך דעם, זינגען און זאָגען, זאת אומרת —דאָס זאָגט.
ז.הק׳.	— זהר הקדוש — קבלה ספר מיוחס צו ר׳ שמעון בן יוחאי.
ז.ונ׳.	—זכר ונקבה—אַן ער און א זי, זמן זה—די צייט.
ז.ומ׳.	זמנים ומועדים — צייטען און יו״ט, דאטען און פעריאָדען.
ז.י.הש.	— ז׳ ימי השבוע — 7 טעג אין וואָך, 7 וואָכען ציילט מען ספירה.
ז.י.ע.וכ.ב.י.	זכותו יגן עלינו, זכותו יעמוד עולם — זיין זכות זאָל באשיצען,ביישטיין אייביג אונז, וכל בית ישראל — און אלע אידען.
ז.מ.ק.	— זייאָן מיול קאָמפּאני — ציוניסטישע אייזעל טרייבער, אָרגאניזירט אין א״י ביי דער ערש־טער מלחמה פאר ענגלאנדס טראנספּאָרטאציע הילף.
ז.ל.	— זכרו לברכה־לטוב — זיין געדיינקעניש צו בענטשונג, צום גוטען, זה לשונו — אזוי איז זיין לשון, זו לא דוקא — דאָס איז ניט פונקטליך.
ז.מ.ז.	— זה מול זה, זה לעומת זה — איינער אנטקעגען דעם צווייטען.
ז.מ.נ.הק.	— זכר מעשי נשמתו הקדושה — אין אָנדיינקען פון זיין הייליגע נשמה.
זצוק.ל.ה.ה.ה.	— זכר צדיק וקדוש לברכה, הגאון, החסיד, הרב — אין זכר פון הייליגער צדיק, דער גאון, חסיד, דער רב — — —
ז.ק.	— ז׳ קרואים — 7 רופט מען צום ספר, זרע קודש הם— קינדער פון הייליגע, אָבשטאם פון צדיקים — דאָס איז דער נאָמען „זקהיים“.

ח. חיית —8טער אות פון א"ב. צאָל 8.

ח.א.ח.ב. —חלק א'—ערשטער טייל, חלק ב'—צווייטער טייל, אזוי. חכמים אומרים—קלוגע זאָגען.

ח.א.הע. —חסידי אומות העולם—פרומע, מאָראַלישע ניט־אידען. חדוש—אגדות, נייעס אין אגדה.

ח.ב.ד. — חכמה. בינה, דעת — קלוגשאַפט, פערשטענדיקייט, וויסען — מיט דעם ר"ת באַצייכענען זיך ליבאַוויטשער חסידים, נאָכפאָלגער פון רב'ס שיטה.

ח.ה. — חזרת הש"ץ — דעם איבערזאָגען פון בעל תפלה ביים דאַווענען שמונה עשרה.

ח.ב.ד.ח.ב.ע. — חנינא בן דוסא, חנניה בן עקשיא — תנאים.

ח. — חודש — מאָנאַט, חבר — קאַלעגיע. למדן, חבור — באַהעפטונג, ספר; חסר — **אַרונטערנעמען**. חסיד — פרומער, חכם — קלוגער, חזן — ש"צ, חרם, חלוץ — פּיאָניר, חזקה — **אָנהאַלטען רעכט**, חורבן — פערוויסטונג. חתן (גרום).

חב'ב.המד. — חובשי בית המדרש — זיטצער אין בהמ"ד, לערנער, ישיבה בחורים.

ח.ב.ר.ח.ב.ש. — חורבן בית ראשון־שני — פערוויסטונג פון ערשטען־צווייטען בהמ"ק.

ח.דר'ג. — חרם דרבינו גרשון, געגען פיעל ווייבעריי. עפּענען יענעמס א בריעף א"נ.

ח'הש. — חילול השם — ג־ט'ס לעסטערונג, חוש המישוש — טאַפּען געפיהל. חשבון **הנפש — נשמה־** רעכענונג, חובת הלבבות — הארצענס געפיהל פליכט, נאָמען פון א מוסר ספר, **חל המועד** — רוה טעג צווישען 1טע און 2טע טעג יו"ט, חזוק האמונה—פערשטאַרקען דעם גלויבען, חזרת הש"ץ—דער איבערזאָגען פון בעל תפלה ביים דאַוונען, שמונה עשרה.

ח.וק. — חי וקים — לעבט און עקזיסטירט, שפּריכוואָרט פאַר א איינפאַכען **מענשען**.

ח.וח. — חס וחלילה, חס ושלום — אויסגעהיט זאָל מען ווערען, חריף ובקי א למדן מיט **א שאַרפע קאָפּ** און קלאָרקייט, חקירה ודרישה — פאָרשען און נאָכזוכען, חוכא וטלולא — **חוזק און שפּאַט**. **חצוף ועזות—פערשייט, פרעך**.

ח.ו. — חיים ושלום — לעבען און פרידען, חיים וברכה לעבען און בענטשונג.

ח.ז.ס. — חיים זעליג סלאָנימסקי — גרויסער מלומד אַסטראָנאָם, רעד. פון הצפירה.

ח"ז.ל.רז"ל. — חכמינו אָדער רבותינו זכרם לברכה — די חכמי התלמוד.

ח.ח.ת. — חמשה חומשי תורה — פינף טיילען בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים.

ח.י. — חתימת יד — אונטערשריפט, חי — לעבען, צאָל 18, גוטער סימן ביי צדקה, חכמי ירושלים, חכמי יבנה חכמי יון, — קלוגע פון ירושלים, יבנה, גריכען,

ח.י.ד. חכם־חסיד יורה־ישמור דעת־דת—לערענט וויסען, גלויבען.

ח.כ.י.ח. — חברת כל ישראל חברים — אָרגאַניזאַציע פאַר אידישע אינטערעסען.

ח.ל. — חוץ לארץ — אויסלאַנד, חכם להרע — קלוג צום שלעכטען, חזקה לחבר, זיך פאַרלאָזען אויף אַלמדן אז ער פערפאָלקאָמט.

ח.ל.הב.־הז. — חלק לעולם הבא־הזה — שכר אויף יענער, אויף דער וועלט.

ח.מ. — חברה מקרא־משניות־מוסר אַ חברה צו לערנען תנ"ך, מקרא — משניות, מוסר־עטיקס, חתום מטה — דער וואָס איז אונטערגעשריבען, חכם מדיני לאַנדס־חכם, דיפּלאָמאַט, חושן משפט, טייל פוסקים וועגען דיני ממונות, חולה מסכן—אַ געפערליך קראַנקער, א חדר מתוקן—מאָדערנע שולע.

ח"נ. — חיל נשים — פרויען מיליטער אין ישראל, רייצענד שעהן באַ'חנ'ט.

ח.ע.פ. —חצוף עזות פנים—פערשייטער פרעכער מענטש.

ח.ק. — חברה קדישא — זיינען זיך מתעסק מיט טויטע טהרה לויה קבורה, הצי קדיש — דער קורצער קדיש, מ'ענדיגט נאָך „דאמירן בעלמא ו"א.

ח.ש.וק. — חרש שוטה וקטן — שטומער, נאַר, קליינער ניט פאַראַנטוואָ־טליכע.

ח.ת. — חדושי תורה — בעגייען אין לערנען, חתן תורה — עליה אום ש"ת.

ר.ח. — ר' חסדא, ר' חנינא, ר' חיא, רז"ל, ר' חננאל און ר' חיים וויטאל מקובל.

ט. 9טער אות אין א"ב, צאָל 9.

ט.א. — טעם אחר — א אנדער מיינונג: טאָמער אזיי, טאָמער אנדערש.

ט.ג.מו. —טעות גוי מותר—מ'מעג פארזוען דעם טעות פון א גוי א געצענדינער, דער שפּרוך איז ניטאָ אין תלמוד (זעה ב"ק קי"ג ע"ב).

טומ. — טענה ומענה — ארגומענטען פּאָלעמיזירען. טל ומטר — דעם צוגאָב צו זאָגען אין שמ"ע אין ברך ה' אל־נו אום ווינטער.

ט.ונ. — טמיר ונעלם — בעהאלטען און פערהוילען — מיסטישער אויסדרוק.

ט.ז. טורי זהב, — פירוש אין פוסקים זייער בארימט.

ט.הנ. — טובת הנאה — א געפעליגקייט צום געניסען פון דעם.

ט.ט.ו. — טוב טעם ודעת — א צירליכע מאנירליכע פירונג.

ט.עי. — טביעת עין א שארפע אויג שנעל צו דערקענען.

ר.ט. — רבי טרפון א תנא חבר פון ריב"ז תלמידים.

ט.ט. — טיטוס, טורקוועמאדאָ, — צוררי ישראל, ימשו"ז.

ט.הר. — טוביה הרופא א ספר אין די ספרי אפוקריפא.

ט.ט.וד.ל. — טוב טעם ודעת למדני — גוטע פארשטאנדיגונג און וויסען לערען מיר. —

ט.שב.ש.ש.ע. — טוב שבטבחים שותפו של עמלק — דער בעסטער פון קוילער איז עמלק'ס שותף.

ט.ק. —טלית קטן—קליינער וואָלענער ציצית כנפות.

ח.ע. —חובבי עברית—ליעבהאָבער פון העברייאיש.

ח.צ. — חובבי ציון — ליעבהאָבער פון ציון בעפאָר דעם פּאָליטישען ציוניזם.

ט.מ. — טוב מראה א שעהן אויסזעהענדיגער, טייערער מאן, טיפע מחשבות.

י.	— 10טער אות פון א״ב צאָל 10 ,שם הויה ווייזט ? היריק, יי ציירע.
י.א.י.	— ישוב ארץ ישראל — טעטיקייטען צו באַזעצען אידען אין א״י.
י.א.	ירא אל־ים א גאָטספאָרכטיגער מענש, יראת אל־ים, די גאָטספאָרכטיקייט, ירחמהו אל — ג־ט זאָל זיך אויף אים דערבארעמען. יהי אור — ס׳זאָל ווערען ליכטיג, פראָגרעסירען, יום אחד — 1 טאָג. יום ארוך — א לאַנגער טאָג, יש אומרים — ס׳איז פאראַן זאָגער.
י.א.ב.	— יהי אל־ם בעזרי — ג־ט זאָל מיר באהילפיג זיין.
י.ב.	— יהי ברוך ער זאָל זיין געבענטשט, י בטבת — עשרה בטבת תענית.
ר׳י.ב.ה.	— ר׳יעקב בעל הטורים — פוסק ומפרש א זון פון רא״ש.
ר.י.ב.ב.ז.ט.ע.	— רבי יוחנן בן ברוקא, יוחנן בן זכאי, יהודה בן טבי, יונתן בן עוזיאל, יוסי בן יועזר יוסי בן
י.ב.י.ק.ח.ל.פ.ש.ת.	יוחנן, יוסי בר יהודה, יוסי בן קסמא, ישמעאל בן יוחנן, יהושע בן חנניה, יהושע בן לוי, ישמעאל בן יוסי, יהושע בן פרחיה, יהודה בן שמעון הנשיא. יהודה בן תמא, יעקב, יונתן, יוסי הגלילי יוחנן הסנדלר — תנאים.
י.ב.נ.א.ח.ב.פ.א.	— יהושע בן נון — ישעיה בן אמוץ, ירמיהו בן חלקיהו, יחזקאל בן בוז, יואל בן פתואל, יונה בן אמתי — נביאים.
י.ב.א.י.	— יצחק בן אברהם, יעקב בן יצחק — אבות, יהודה, ישכר, יוסף בני יעקב, פון די שבטים.
י״ב.וי״כ.ב.	— ידו בכול ויד כול בו — ער שלאָגט אַלעמען און אַלע שלאָגען אים — געזאָגט וועגען ישמעאל דעם פרא אדם און אַלע רוצחים אגרעסאָרס.
י.ב.י.ה.נ.	— יהושע בן יוסף הנוצרי. ישראל בגוים — אידען צווישען פעלקער.
ר׳י.ב.ל.	— רבי יצחק בער לעווינזאָן — חוקר, סופר, וממליץ טוב על ישראל.
ר.י.א.ק.	— ר׳ יצחק אלפסי, ר׳ יוסף קארו, יוסף קולון, יוסף קמחי — גאונים.
י.ג.	— יין גפן — וויין פון טרויבען, יש גורסים — ביי אנאנדער גירסא.

י.ג.מ.ע.	—י״ג מדות — אופנים צום רבש״ע מידות, י״ג מדות — כללים אין לערנען, י״ג עקרים לויטן רמב״ם „אני מאמינ׳ס״.
י.ד.	— יורה דעה — טייל פון פוסקים וועגען כשרות, יומא דפגרא — רוה טעג, האלבער יו״ט, ר״ת חה״מ, פורים, חנוכה ל״ג בעומר און נאָך.
י.ה.	— יקר המציאות — א זעלטענהייט, ימי הבינים — מיטלאלטער, ידיעת הטבע — נאטור־וויסענ־שאפט, יד החזקה — ספר פון רמב״ם, יום הכפורים 10טען טאָג אין תשרי, יאָר הונדערט, 100 יאָריג׳ע תקופה, ימים הנוראים פון ערשטן ביזן צענטען תשרי, יום המיתה — טאָג פון שטארבען, יום הקבורה — טאָג פון דער קבורה, יאָרצייט, יום טוב — פייערטאָג, יעלה ויבוא — צו זאָגען יו״ט און יומא דפגרא, ר׳ יהודה הלוי — ראש המשוררים, פילאָזאָף, מחבר פון כוזרי.
י.ה.ו.י.ה.פ.א.ו.	— יברך ה׳ וישמורך, יאר ה׳ פניו אליך ויחנך, ישא ה׳פניו אליך וישם לך שלום — פסוקים פון
י.ה.פ.א.ו.ל.ש.	ברכת כהנים דוכן.
י.א.	— ילקוט אליהו — א זאמלונג פון דעם מסדר וועגען עניני הקדיש, א פערגלייכונגס לוח פון תר״מ ביז תש״ם.
יי.כ.	— יישר כוח — א דאנק אנערקענען א געפעליקייט.
י.כ.ק.	— יום כפור קטן — תפלות פאר ערב ראש חודש.
י.כ.	— יגיעת כפים — פיזישע ארבייט, האָרעפּאשניק.
יכ׳ע.א.	— יכוננה עליון אמן — דער אויבערשטער זאָל איר באפעסטיגען.
ר׳י.ל.	—ר׳ יצחק לוריא (הארי) מקובל. יהודה לייב גאָרדאָן—העברייאישער משורר.
י.לפ׳.	— יהודה לייב פרץ — קלאסיקער אין אידיש און העברייאיש.
י.ל.בד.	— יש לישב בדוחק — מ׳קאָן דאָס איינג פארענטפערען.
י.לפ׳.	— יוצא לפנים — מ׳איז יוצא אויבעראפיג ביט גרינדליך.

י.ל. — יש לתרץ — מ׳קאָן דאָס פאַרענטפערען — יש לקשות — מ׳קאָן פרעגען, יוצא לאור — אַ צייטונג, אַ ספר וואָס ערשיינט, יצא לאור — עס איז ערשינען פריער די צייטונג, דער בוך, יש לדקדק — מ׳קאָן זיין פונקטליך, אייבוועגדען.

י.מ. — יש מפרשים — ס׳איז דאָ קאָמענטאַריס, יש מקשים — ס׳זיינען דאָ וואָס פרעגען, יציאת מצרים — דער אַרויסגעהן פון מצרים, יראת מלכות — די מורא פאַר דער רעגירונג.

ימ׳.המ׳. — ימות המשיח — די צייטען פון דער אידישער גאולה.

ימשוז׳. — ימח שמו וזכרו — אַ קללה ס׳זאָל ווערען אויסגעמעקט דער נאָמען און געדעכעניש פון רשעים שונאי ישראל.

י.נ. — יאיר נרו — ס׳זאָל לייכטען זיין ליכט.

י.נ.וי.ש. — יחיה נצח וינון שמו — ער זאָל זיין אומשטערבליך און זיין נאָמען זאָל שיינען.

י.ד.נ.ול. — ידיד נפשי ולבי — פריינד פון מיין זעלע און הארצען.

י.נ. — יין נסך — וויין וואָס ווערט אָנגערירט ביי אַ עכו״ם איז על פי דין אסור צום טרינקען.

ינ׳.ע.מ. — ינוח על משכבו — ער זאָל האָבען זיין אייביגע רוה.

יו׳.ענ׳. — יו.ענ. —יונייטעד ניישאָנס — פאַראייניגטע נאַציאָנען.

י.ס. — יונייטעד סטייטס — פעראייניגטע שטאַטען אָוו נאָרטה אַמעריקאַ. יש סוברים — ס׳זיינען דאָ וואָס האַלטען, יש ספרים — ס׳זיינען דאָ ספרים וועגען דעם ענין, י׳ ספירות — לויט סתרי תורה קבלה פאַרטיפונגען.

יס׳ע. — יסוד עולם — אַ וועלט פונדאַמענט.

י.סג׳. — יחידיסגולה — איינצעלנע אויסנאַמען.

יע׳.ב.צ.ע. — יעקב בן צבי עמדין — גאון בעל מחלוקות מיט ר׳ יונתן אייבשיץ.

יע׳ח. — יעלת הן רייצענד־שעהן, יענה חכמה — ענטפערט מיט חכמה.

י.ע.׳א.	—יגון עלינו אמן—ער זאָל אונז באַשיצען אמן, יהי עוזה אל־ים—ס׳זאָל זיין ג־טס כוח.
יצה״ט.יצה״ר.	— יצר הטוב, יצר הרע — גוטע־שלעכטע בייגונגען.
יצ״מ.	— יציאת מצרים אונזער גאולה פון מצרים.
י.צ.ל.	— יהי צאתך לשלום — אַ געזעגענען גייט אַרויס מיט פרידען.
י.צ.וג.׳	— ישמרהו צורו וגואלו — ס׳זאָל אים היטען ג־ט דער באַשעפער, יבנה ציון וירושלים — אויפ־בויען ציון און ירושלים.
יע׳.ש.	—יעין שם—איינקוקען דאָרט, זעהן אויף יענעם פּלאַטץ. יורש עצר—טראָנפאָלגער.
י.ק.נ.ה.ז׳	—יין קידוש, נר הבדלה, זמן אַ סימן פאַרן סדר שבת צו נאַכט, יו״ט זאָל מען צום 1טען מאַכען בפה״ג דערנאָך מאַכען קידוש, במה״א, המבדיל, שהחינו.
יר״ש׳.	— ירא שמים — אַ פרומער ג־טסאָרכטיגער, יראת שמים — ג־טספאָרכטטיקייט.
י.ר.	— יהי רצון — ס׳זאָל זיין דער ווילען, יושב ראש — פּאָרזיצענדער.
יר.עי.הק.ת.ו.ת.ב.ב.א.	- ירושלים עיר הקודש תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן — ירושלים די הייליגע שטאָדט זאָל ווערען אויפגעבויעט און באַפעסטיגט אין גיכען אין אונזערע טעג, אמן.
י.שמ.ר.דא׳.	—יהי שמה רבה דאגדת—דער פּערז אין קדיש וואָס אַלע זאָגען.
יש׳.לו׳.	— יש לומר — מ׳קאָן זאָגען, יש לפרש — מ׳קאָן באַשיידען, יש מפרשים — ס׳איז דאָ קאָ־מענטאַרעס, יושב שמים — זיצער אין הימעל.
יש׳.הב׳.	—ישתבח הבורא—ס׳זאָל ווערען געלויבט דער באַשעפער.
ית׳הי׳.	— יתברך היוצר — ס׳זאָל ווערען געבענטשט דער באַשעפער.
יש׳.מש׳.	— ישמח משה — משה זאָל זיך פרייען אין סדר שמ״ע שחרית של שבת.
י.ת.	—יפה תואר—אַ שעהנער מאַן. יפת תואר—שעהנ׳ע פרוי.

כ. כאַף — 11טער אות פון א״ב, צאָל 20, ווייזט אָן — אזוי ווי.

כ.א. — כי אם ּבייערט, כך אמר — אזוי האָט ער געזאָגט — כך אמרו — אזוי האָבען זיי געזאָגט, כרך א׳ — דער ערשטער באַנד.

כ.א.ה.ד. —כבוד אל־ים הסתר דבר—פאַר ג־טס כבוד זאָל זיין פערבאָרגען.

כ״א.וא׳. — כל אחד ואחד — אַלע יעדווידער, כבוד אב ואם — די עהרע פון עלטערען, כברת ארץ — א געוויסע ווייטקייט שטח.

כ.ב. — כופר בעיקר — א פארלייקענער פון פרינציפעלס, אטעאיסט.

י.ת.ק.ק. —ישעיה תרי עשר, קנות קהלת—א סמן אז דאָרט ווערט איבערגעחזרט א פסוק, מישלים צו זיין בכי טוב.

יב׳.ע.ב.ב.א. —יבנה עליון במהרה בימינו אמן—ג־ט זאָל בויען גיך אין אונזערע טעג אמן ס׳זאָל אזוי זיין.

כ.ג. — כהאי גונא — אויף דעם שטייגער, כהן גדול — הויפט כהן.

כ.ד. — כדי דבור — גלייך אויף די רייד, כה דברי — אזוי זיינען די רייד, כל דהוא — עפּעס — כמה דוכתא — פיעל פלעצער, כמה דכתיב — ווי ס׳איז פערשריבען, כמה דרכים — פיעל וועגען, כל דבר — יעדער זאך, כה דרש — אזוי האָט ער גערדרשענט. כמה דנאמר — ווי ס׳ווערט געזאָגט.

כ.ה. — כנסת הגדולה — די גרויסע פערזאמלונג, כלומר הך — ס׳מיינט אזוי, כתבי הקודש — הייליגע שריפטען תנ״ך, תלמוד, כבוד הדרת גאונו—דער כבוד פון זיין שעהנע גרויסקייט, כסא הכבוד — עהרען שטול, כף הקלע — ווארפען שליידערען שטראף אין גהנום.

כ.וח.ט. — כתיבה וחתימה טובה — א גוטען אָנשרייבען און חתמ׳ענ׳ען.

כ.וכ. — כך וכך — אזוי און אזוי, אזוי פיעל און פיעל, כה וכה — אהין און אהער, כלל וכלל — רע־נעלען מיט פונקטען.

כ.ו. — כשר וישר — **פאסענד און צוגענגלאך, צופרידענשטעלענד.**

כ.ז. — כל זה — דאָס אַלץ, כל זמן — די גאַנצע צייט, כלי זהב — גאָלדענע כלים, כלי זכוכית — גלע־זערנע געשיר, כלי זמר — קלעזמער מוזיקאַנטען, אינסטרומענטען צום שפּילען, כלפּי זכות אור־טיילען צום גערעכטען — כלי זין — געווער.

כ.ח. — כל חמירא — אַ פּזמון צו זאָגען בשעת בדיקת חמץ, כתבי חול — וואָכיגע שריפטען, ליטעראַ־טור, אַפּוקריפאַ שריפטען, כחומר ביד היוצר — ווי ליים שטאָפען אין שאַפּערס הענד, כאב חזק — אַ שטאַרקען ווענטאָג, כוח חיוני — לעבענס עסענץ.

כ.ט. — כפוי טובה — אומדאַנקבאַר פאַר געטאָנענע גוטס, כונה טובה — אַ גוטע ערנסטקייט, ערליכער, אויסען זיין.

כ.י. כתבי יד — האַנדשריפט, מאַנוסקריפּט, כלל ישראל, כל ישראל — אַלע אידען, כנסת ישראל — אידישע פערזאַמלונג,

כ.י.ב. — כמותו ירבו בישראל — ווי ער זאָלען זיך מערען ביי אידען.

כ.י.ר. — כן יהי רצון — אַזוי זאָל זיין דער ווילען, כיוצא בו — די גלייכעניש.

כ.כ. — כל כך אַזוי פיעל, כן כתב — אַזוי האָט ער געשריבען. כל כתבי — אַלע שריפטען, כמו כן — אַזוי אויך, כופל כפלים — טאָפּעלט־טאָפּעל, כתר כהונה — די קרוין פון כהונה, כי כן — ווייל אַזוי, ככתוב — ווי ס'איז געשריבען.

כ.ל.ה. — כן להיות — אַזוי זאָל זיין, כן לנהג אַזוי זאָל מען זיך פירען, כי לעולם חסדו — ווייל איי־ביג איז זיין גנאָד.

כ.מ. — כל מינים, אַלע סאָרטען, כבוד מנוחתו — די עהרע פון זיין רוה, כל מקום, איבעראַל, כבוד מעלתו — די עהרע פון זיינע אייגענשאַפטען, כל מה אַלעס וואָס — כל מי — איטליכער, כן מוכה אַזוי איז געדרונגען, כמו מצות אנשים מלומדה — טאָן אָהן כונה.

כ.מ.ור.ה.ח.ר'. —כבוד מורנו ורבנו הגאון החסיד ר' — די עהרע פון אונזער ווייזער און רבי הגאון החסיד.

כ.מ.ד.ר.ל.ע. — כל מה דעביד רחמנה לטב עביד — אַלץ וואָס ג־ט טוט איז צום גוטען.

כ.ע. — כולי עלמא — די גאַנצע וועלט, כל עיקר — די הויפּט זאַך, כתב עתי — אַ צייט שריפט, כתב עברית — העברייאישע שריפט.

כ.ע.ה. — כבר עבר המועד — ס׳איז שוין לאַנג אריבער די צייט.

כ.נד׳. — כל נדרי — וואָס מ׳זינגט יום כפּור אָוועט התרת נדרים.

כ.פ. — כבד פּה — שווער אויף דער שפּראַך — שטאַמלער, זאַאיקע, כמה פּעמים — פיל מאָל, כך פּסק — אַזוי האָט ער גע׳פּסק׳ענט, כל פּנים — אין יעדען פאַל, כל פּעם — יעדער מאָל, כפתור ופרח — קנעפּלאַך מיט בלומען, כסף פּדיון — אויסלייז געלד, כת פּרושים וצדוקים — כתות ביי אידען אין צייטען פון בית שני.

כ.צ. — כהן צדק — גערעכטער כהן, כן צריך — אַזוי דאַרף זיין.

כ.ש. — כל שכן געוויס אַזוי כל שהוא — עטוואָס, כל ש׳עה — יעדער צייט,

כ.ש.מ. — כבוד שם מלכותו — דער כבוד פון זיין נאָמען, קעניגרייך.

כ.שכ.שנ. — כמה שכתוב — ווי ס׳איז געשריבען — שנאמר — ס׳ווערט געזאָגט.

כ.ת. — כי תמא — וועסט וועלען זאָגען, כי תחדל — וועסט פערמיידען.

כ.ת.ת. — כבוד תורתו תפארתו — עהרע פון זיין שיינעם תורה נאָמען, כתר תורתו, תמימתו — די קרוין פון זיין תורה, בעשיידענהייט.

ל. לאמעד — לאמעד 12טער אות פון א"ב, צאָל 30 ווייזט אָן — צו.

ל.א. — לשון אחר — אַ אנדער שפּראַך, לשון אחד — 1 שפּראַך, לויטס איש יבנה — אַ תנא, להבדיל אלף הבדלות צום אונטערשיידען מיט טויזענד אָבטיילונגען, לארץ אבות—צום לאַנד פון ישראל. לאורך ימים ושנים—אויף לאַנגע טעג און יאָהרען.

לב׳.הע׳. — לבריאת העולם — דאטען לויט דער צייט פון דער וועלט בעשאַפונג.

ל.ב.צ. — לראות בנחמת ציון־בבנין ציון — צו זעהן די טרייסט, דעם אויפבוי פון ציון.

ר.ל.ב.ג. ר׳ לוי בן גרשום — גאון און פילאָזאָף.

ל"ג.ב׳. —ל"ג בעומר דער 33טער טאָג אין ספירה ציילען.

ל.ד.ול׳.ד. — לית דין ולית דין — אָהן אַ געזעץ און אָהן אַ ריכטער.

ל.ד. — לכה דודי — שיר פאַר קבלת שבת, לא דמי — ס'איז ניט גלייך, לאו דוקא ניט פּינקטליך, לדעת ודת — צום וויסען און גלויבען.

ל.ה. — לחם הפנים — די ברויטען וואָס פלעגען זיין אין בהמ"ק.

ל.ה. — לוחות הברית־העדות — די לוחות פון הימעל, לשון הקודש — די הייליגע שפּראַך, לשון הרע — שלעכטע צונג, למען השם — וועג'ען ג־ס נאָמען, ס'זאָל זיין באַשטימט ניט אנדערש.

ל.ה.ד. — למה הדבר דומה — צו וואָס איז דאָס גלייך, לא היו דברים מעולם — ס'איז קיינמאָל ניט געוועזן די זאַך, לפני הצהרים — פאַר מיטאָג, לפני הציבור — פאַרן עולם.

ל.ה.ול. —לא היה ולא נברא—ס'איז קיינמאָל ניט געוועזן די זאַך, ניט באַשאַפען געוואָרען.

לה׳.לא׳. — להוציא לאור — צום דרוקען, פּאָבלישען.

ל"ו. — לעגענדאַרישע ל"ו 36 פאַרבאָרגענע צדיקים — לאמעד וואָווניקעס.

ל.וו. — לומדישע ווערטער, לומדישע וויצען.

ל.ול׳. — ללמוד וללמוד אַליין לערנען און לערנען מיט אַנדערע. לשמור ולעשות — צו היטען און טאָן מצות, לעג וקלס — שאַנד און שפּאָט.

לׄ.ולפ׳. — לפני ולפנים — צום אינעווייניג פון אינעווייניגסטען.

לׄ.ז(נ.) — לשון זכר — מענערשער טערמין. לשון נקבה — זי טערמין.

לׄ.ז.הד. — לא זו הדרך — דאָס איז ניט דער וועג — אַ רוף ביי אחד העם.

לח׳. ולש׳. — לחיים ולשלום — צום לעבען און צום פרידען וואונש.

לׄ.ח.י. — לוחמי חרות ישראל — קעמפער פאַר אידישע פרייהייט, געוואַגטע עקסטרעמיסטישע קעמ־פער אין ישראל, בעקאַנט אַלס שטערניסטען.

לט׳.ולט׳. — לטהר ולטמא — בעשטימען ביי ביאת המשיח וועגען ריין און אומריין.

לׄ.ח. — לא חישינן — מיר האָבען ניט מורא, לא חטאתי — איך האָב ניט געזינדיגט.

לׄ.ט.ור. — לא טעם וריח — ס׳האָט ניט קיין געשמאַק און קיין ריח.

לירה׳. — ליטרה — אַ פונט געלד אָנווייזונג בערך 4 דאָלאַר.

לׄ.י. — לאיוצלח — אַ טויג ניט, ס׳גליקט אים ניט קיין זאַך, לשון יחיד — אַ איינצעלנער טערמין, לא יצא — ער איז ניט יוצא.

לכ׳.הפ׳. — לכל הפחות — צום ווייניגסטען.

לׄ.לׄ. — לועג לרש — אָבשפּעטער פון אַ אָרעמאַן, לקוי לבנה — איקליפּס אַ פּאַרטונקעלטע לבנה, לית ליה — ער האָט ניט, לׄ.לׄ. למה לי — צו וואָס דאַרף איך, ליכא למימר — ניטאָ וואָס צו זאָגען, לחם לאכול ובגד ללבוש — מיט ברויט צום עסען און אַ מלבוש באַנוגענט ער זיך.

לׄ.מ. — לא מצי — מ׳קאָן ניט, לשון מקרא־משנה — לשון פון תנ״ך, משנה, לא משמע — ס׳ווייזט ניט אויס, לא מדי — קיין זאַך גאָרניט.

ל.נ. — לשון נקבה — פרויען טערמין, לי נראה — מיר ווייזט אויס, לזכר נשמתו־נשמתה — פון זיין־איהר נשמה, לידי נסיון צום פרוּף, לכו נרננה — קבלת שבת תפלה.

לס'.הנ'. — לספירת הנוצרים — דאַטען נאָכן קריסטליכען צייט רעכענונג.

לעוויטיקוס — לעטיינישער נאָמען פאַרן ספר ויקרא.

ל.ע.בא"י. — לטעת עצים בא"י — צו פלאַנצען בוימ'ער אין א"י טייל אַרבייט פון נאַציאָנאַל פאָנד.

ל.ע.ל. — לעת עתה — דערווייל, לעתיד לבא — פאַר דער צוקונפט.

ל.ע.ד. — לפי עניות דעתי — לויט מיין אָרימען פאַרשטאַנד, לכולי עלמא נאָך אַלעמענס מיינונג.

לפ"ג.לפ"ק. — לפרט גדול — דאַטען מיט טויזענדער יאָרען, לפרט קטן — אָהן טויזענדער. אָנגעגעבען.

ל.פ. — לומפען פראָלעטאַריער — אָהן א נוצליכע באַשעפטיגונג.

לפ'.ד. — לפי דעתי — לויט מיין מיינונג, לפי דברי —לויט מיינע רייד.

לצ'. — לציון — קיין ציון, לצין — אָנצייכענען אויף א מצבה אד"ג.

ל.ק.ק. — לקרן קימת — צום נאַציאָנאַל פאָנד, לקמן — ווייטער.

לר'.הש — לראש השנה — אָנפאַנג יאָהר, לראש חודש, פאַרן 1טען פון חודש.

ל.ק. — לא קשיא — ס'איז ניט קיין פראַגע, לא קאמר — ער זאָגט ניט .

ל.ר. — לשון רבים — מערצאָל, ליגנ'ערישע רכלות.

ל. ש. — לא שנו — זיי האָבען ניט געלערענט, לא שייך — ס'געהערט ניט אָן.

ל.ש. — ליכט שטראַלען, לאָזען שוויגען, לאָזען שעלטען, לאָזען שטודירען, לאָזען שמייסען־שלאָגען.

ל.ת. — לא תעשה א פאַרבאָט וואָס מ'טר ניט טאָן, לא תוסיף — זאָלסט ניט פאַרמ'ערען, לא תמא — זאָלסט זיך ניט וואונדערען.

לש'.ט.ת.ות'. — לשנה טובה תכתבו ותחתמו — וואונש צום נייעם יאָהר.

מ. מעם	— 13טער אות פון א״ב, צאָל 40, ווייזט אָן — פון.
מ.	— מסכת — אַ געוועב, גמרא אין תלמוד, מחזור — סדר תפלות פאַר יו״ט, מר — הער, מרת — מאַדאַם, מזיד — בייזוויליג.
מ.א.	— מקום אחד — איין פלאַט״ץ, אחר — אַ אַנדערער, מלכים א׳ — ערשטער טייל פון מלאכים. מדרש אגדה, פאַנטאַסטישע לעגענדעס, משנה א׳ 1 פּאַראַגראַף, מגן אברהם — פירוש אויף פּוסקים, מגילת אסתר — פאַר פורים, מגילת איכה פאַר תשעה באב.
מא׳. ר.	—מאי דכתיב־דנאמר — וואָס ס׳איז געשריבען, וואָס ס׳ווערט געזאָגט, מאיר הגולה ליכט פון גלות, מאמר ראשי, לייט־אַרטיקעל, מאמר רבותינו, וואָס די רבנים זאָגען.
ר׳.מ.	— רבי מאיר, ר׳ מתתיהו בן חרש — תנאים.
מ.ב׳.	— מלכים ב׳ — צווייטער טייל מלכים, מודה במקצת — ער באַשטעטיגט אַ טייל וואָס מען מאָנט אים, מלך בשר ודם — אַ מענשליכער קעניג, מה בכך — וואָס אַרט דאָס מיר.
מ.ב.ת.	— מנשים באהל תבורך — פון פרויען אין געצעלט איז זי געבענטשט.
מ.ג.	— מחזור גדול — אַ גרויסע עפּאָכע פון צייט רעכענונג, מסורה גדולה — אַ גרויסע טראַדיציע, מלת גוף — אַ פּערזענליכער וואָרט, מגן דוד — אידישער עמבלעם פון 6 ווינקלען שפּיצען, מלהמות גוג ומגוג — מלחמות פון פעלקער מיט פעלקער.
מה׳.ר׳.מ.	— מהרב ר׳ מאיר מטיקטין מחבר, מהר״ם שיף — מפרשים.
מ.ד.	— מורה דרך — וועג־ווייזער, מאן דאמר — דער וואָס זאָגט.
מ.ד	— מלך דוד — דער קעניג דוד, מצודת דוד, מצודת ציון — פירושים אויף נ״ך, מדאוריתא — מן התורה, מדרבנן — פון די רבנים, מי דמי — צו איז דען גלייך, מאי דתימא — וואָס ס׳איז געזאָגט.

מ.ה. — מדת הדין — נאָך די שטרענגקייט פון דין, מדת הרחמים — געזעץ מיט דערבאַרעמקייט, מכתבי העתים — צייטונגען ,מלאך המות — מלאך הדומה — שטרענגע מלאכים ביים שטאַרבען, מלך המשיח—געזאַלבטער אויסלייזער, מחיה המתים—דער וואָס מאכט לעבעדיג די טויטע, ג־ט. מן הסתם—וואהרשיינליך, מן התורה—לויט דער תורה, מבוא התלמוד—אריינפיר צום תלמוד, משיב הרוח — צולייג ווינטער אין שמ״ע — מסילת הברזל, אייזענבאַן, מופת הדור דער וואונ־דער־מאַן אין דעם דור, מנהיג העולם — ג־ט פירער פון דער וועלט, מגין הדור — דער בעשיצער פון דעם דור, מעשי הטבע — טוען פון דער נאַטור.

ר׳ מ. הל. — ר׳ מאיר הלוי — דער שאַפער פון לעגענדאַרען גולם.

מוכ״ז. — מביא, מוסר כתב זה — דער ברענגער, דער איבערגעבער פון דעם שריפט.

מ.ו.ה.ה. —מורי (מורנו) ורבנו הרב הגאון—רבי, לערער, דער גאון.

מ׳ו.ל. — מוציא לאור ארויסגעבער, פובלישער פון ספרים צייטונג.

מ.ומ׳. — משל ומליצה — א ביישפיל פיין שרייבעריי, משא ומתן, מקה וממכר — האנדלען, מגע ומשא — געשעפטען, מטות ומסעי — 2 סדרה׳ס געהען באַזאַמען, מחזור וויטא — וויכטיגער ספר וועגען א צאָל עניני היהדות, מזה ומזה בל תנה ידיך — אלע למודים זיינען נויטיג.

מ.ז. מושב זקנים — אלטען היים, משכב זכר — זנות.

מז׳.ט. — מזל טוב — גוטען גליק, וואונש דורך שיקזאל.

מ.ח.ז.ל. — מאמר חכמינו זכרם לברכה —א זאגען פון די חז״ל .

מ.ח.ל. — ר׳ משה חיים לוצאטי — גאון, מאָראַליסט, משורר.

מ.חל.ס.ו.ת. —מכה—וואונדען, חרון — צאָרען, לקו — געשלאָגען, קללה — פאַרשטעלונג, ותעבה אומ־ווירדיקייט איז גורם מחלקות.

מ.ח. — מים הים — קוואַל וואַסער, מלאכי הבלה — מלאכים שאָדען טוער, מלך חסד — גנאַדיגער קעניג, משל חדה — אַ שאַרפער ביישפיל, רעטעניש, מהיר חמה — ווערט גיך אין כעס.

מ.ט. — מושל טוב — גוטער רעגירער, מלך טפש — נאַרישער קעניג מאי טעמא — וואָס איז דער טעם, מעשים טובים — גוטען טאָן, מה טוב — ווי גוט, ומה נעים און ווי אַנגענעם.

מופ׳.הד׳. — מופת הדור — דער וואונדער אויסנאַם אין זיין דור.

מ.י. — משלח יד בעשעפטיגונג, פראָפעסיע. מליץ יושר — אַדוואָקאַט.

מי׳המ׳. — מים המאררים — ביטערע פערשאָלטענע וואַסער וואָס מ׳האָט געגעבען טרינקען אַ סוטה פ״וי וואָס מ׳איז חושד אין זנות.

מ.י. — מגילת יוחסין — אַ מגילה וואו ס׳איז פערשריבען דער יחוס. מושל יחידי — זעלבסט־הערשער, מיכה יוסף לעבענסאָן — משורר.

מ.כ.ב.י׳. — מי כמוך באלים י׳ — ווער איז אַזוי מעכטיג ווי ג־ט. דעם סלאָגאַן האָבען געהאַט די חשמונאים. דאָס בעדייט זיי׳ער נאָמען „מכבי“.

מ.כ. — מזכיר כספי — אַ פינאַנס סעקרעטאַר, מכיר טובה — אַנערקענט ווען מ׳טוט אים אַ טובה, ער איז דאַנקבאַר.

מ.כ.ת.ת. — מעלת כבוד תורתו־תפארתו — די אייגענשאַפט פון זיין כבוד די תורה שעהנקייט, תמימותו — בעשיידענקייט.

מכ׳.ומכ׳. — מכאן ומכאן — פון דער און דער זייט.

מ.כ׳.מ. — מדה כנגד מדה, איינס גראַדע פאַר דאָס צווייטע.

מ.כ — מנוחתו כבוד — זיין עהרען רוה איז דאָרט.

מכ׳.שכ׳. — מכל שכן — איז דאָס דאָ געוויס באַשטימט.

מ.ל.ה.ד. — משל למה הדבר דומה — אַ ביישפיל צו וואָס דאָס איז גלייך.

מ.ל.ת. — מצות לא תעשה — פערבאָטען מ׳טאָר ניט טאָן.
מ.ל. — מומר להכעים, לתאבון — א משומד צו דערצערנען. — א משומד וואָס גיט נאָך זיין גלוסטונג.
מ.מ. — מכל מקום פון יעדען אָרט, מאי משמע — וואָס לאָזט דאָס הערען, מסירת מודעה — מ׳לאָזט וויסען, ממלא מקום—פֿערנעמט דעם אָרט, מגיד משרים — זאָגט רעכטפערטיקייט, מקרא מגילה— מ׳לייענט די מגילה, מה מצינו — וואָס געפינען מיר. משנה מלך — וויצע קעניג, מגע משא—גע־מיינשאַפטליך, משלוח מנות — שאַלאַכמאָנעס, מלוה מלכה — באַגלייטען שבת סעודה.
מ.מ.המ׳. — מלך מלכי המלכים — דער קעניג איבער קעניגע — ג־ט.
ממ״נ. — ממה נפשך — אין יעדען פאַל, פון אַלע ענגלען.
מנ׳.ל. — מנא לן — פון וואַנען ווייסען מיר דאָס.
מנ׳.ובו׳. מנו ובו — פון זיך פאר זיך, פון דעם אליין זעהט מען.
מ.נ.ומ׳.נ. — מה נאמר ומה נדבר — וואָס זאָל מען זאָגען, וואָס זאָל מען רעדען. מסירת נפש — מ׳איז א מאַרטירער, מורה נבוכים—לערענט די בלאָנגדזשער, רמב״מ׳ס פילאָזאָפישער ספר.
מ.נ.מ. — מאי נפקא מנה — וואָ סאיז דער אונטערשייד.
מ.ס. — מוכר ספרים — בוכהענדלער, מאי סבר — וואָס מיינט ער, מנהג ספרד — ווי די ספרדים פירען זיך.
מ.מ.ס. — — מענדעלע מוכר ספרים — שלום יעקב אבראַמאָוויט באַריהמטער ליטעראַט.
מ.ע.הפ׳. — מחזיר על הפסחים — געהט איבער די הייזער, בעטלער.
מ.ע. —מצות עשה וואָס מ׳דאַרף טאָן, מנוחתו עדן — זיין רוה אין גן עדן.
מע׳.לע׳. — מעת לעת (מעסלעס) — 24 שעה א גאַנצען טאָג.
מ.ע.מ.ל. — מתנה על מנת להחזיר — א מתנה מיטן בעדונג אָבצוגעבען.

מ.צ. — מזרחי ציונים, הפועל המזרחי — אָרטאָדאָקסישע ציוניסטען, מורה צדק — געדעכטיגער לע־רער, משיח צדק — ערלייזער. מעשה צדקה — טעטיקייטען פון צדקה.

מ. ק. — מסירת קולמוס — מ'גיט איבער די פען, מאי קמשמע לן — וואָס לאָזט מען אונז הערען,

מ.פ.מ. —מפלגת פועלים מאוחדת — פעראייניגטע ראַדיקאַלע ארבייטער פאַרטיי.

מ.פ.א.י — מפלגת פועלי ארץ ישראל — ארבייטער פאַרטיי אין ישראל.

מצ. א. מצד איסור — באַציהט זיך אויפן מחז״ל וואָס דער בעל הבית זאָגט דאַרף מען פאָלגען אויסער ווען ער הייסט טאָן וואָס מ'טאָר ניט „חוץ מצא״.

מ. ר. ע. ה. —משה רבנו עליו השלום, דער מקבל תורה אויפן סיני, מדרש רבה אויפן חומש בראשית.

מ.ש. — מאי שאני — מיט וואָס איז דאָס אנדערש, מורא שמים — הימלישער פאָרכט — ממה שאמר וואָס ער האָט געזאָגט, מה שכתב — וואָס ער האָט געשריבען, מה שאין כן, וואָס ס'איז ניט אזוי, מוצאי שבת — שבת צונאכט.

מ.ת. — מתן תורה — געבען די תורה, משנה תורה — דעם ווידערהאָלען ספר דברים, דעם רמב״ם'ס ספר פוסקים מיט דעם נאָמען, מדרש תנחומא, מגילת תענית — ספרים.

מ.תל'. — מה תלמוד לומר — וואָס לערענט מען מיטן זאָגען.

נ. נון — 14טע אות פון א״ב, צאָל 50

נ.א. — נסחה אחרינא — א צווייטער פשט, טעקסט ערקלערונג, נביאים אחרונים — די לעצטע נביאים, חגי, זכריה, מלאכי, נביאי אומות העולם נביאים ביי די פעלקער ווי בלעם א״נ.

נ.א.פ. — נאַציאָנאַלער ארבייטער פאַרבאַנד, אָרדער מיט ציוניסטישע אידעען.

נ.ב. — נכתב בצדו, בסופו — צוגעשריבען ביים זייט, ביים ענד, נות בית — די היים איינוואָהנערין, די פרוי פון דער הויז.

נ.ג.ה.ש. — נס גדול היה שם — א גרויסער נס איז געווען דער חנוכה עפּיזאָד.

נ.ג.פ. — נאַצים גערמאַניער פאַשיסטען, באַצייכענט נג״פ — עפּידעמיע.

נ.א.ג.ז. — נחום איש גם זו — תנא, פלעגט אלץ אָננעמען, זיין צופרידען.

ר׳נ. — ר׳ נהוראי, נתי הארבלי — תנאים, נפתלי הירץ וויזל — מלומד וספר, נפתלי הירץ אימבער — דער משורר פון „התקוה“.

נ.ד. — נחות דרגא — ארונטער א טרעפּ — פון א נידעריגער משפּחה. נדוי — מדרגה פון חרם שמתא אין א לייכטערע פאָרמע.

ר׳נ.ב.ה — רבי נחוניא בן הקנה — תנא, ר׳ נתן בעל הערוך גאון מלומד.

נ.ונ׳. — נע ונד — פערוואָגעלט. נדרים ונדבות — פערפליכטונגען.

נומבערס — (ניט א ר״ת) נאָמען פאַרן ספר במדבר.

נ.ז. — נוסח זה דער ווערסיע, ניט זאָגען, נאָכזאָגען, נאָכן זמן.

נ.ח. — נחת רוח — געפעליקייט, נשאר חיב — געבליבען שולדיג, נר־נס חנוכה.

נ.ט. — נבלות, טרפות, נותן טעם — גיט א מיינונג, אורזאכע.

נ.י. — נרו יאיר — זיין ליכט זאָל לייכטען, נטילת ידים וואַשען זיך, נר ישראל — אידישע ליכט, נאָך ידיעות, נאָך יזכור.

נכ׳.ד״א. — נכרים דברי אמת — עס ווערט דערקענט אמת׳ע רייד.

נ.כ. — נביאים, כתובים, נשיאת כפים—דוכן, נקי כפים—ריינע הענט, נעמט ניט קיין שוחד.

נ.ל. — נראה לי — ס׳ווייזט מיר אויס, נזכר לעיל — ווערט פריער דערמאָנט.

נ.מ.ו„ת׳.א. — נר מצוה ותורה אור — א מצוה איז א ליכט, תורה ליכטיקייט, נפקא מינה — וואָס איז דער אונטערשייד, ר׳ נחמן מבראצלאוו — פאַנטאַזיאָר רבי.

נ.נ. — נח נסתר, נח נראה — א שוא ,נזכרים, נעשים — עראינערט, געטאָן.

נ״ס. — נהר סמבטיון — לעגענדאַרישער טייך, וואָס וואַרפט שטיינער די גאַנצע וואָך, שבת רוהט ער, דאָרט זיינען דאָ די עשרת השבטים, נחום סאָקאָלאָוו — בערימטער שרייבער, מנהיג ציוני, רעדאַקטאָר פון הצפירה.

נ.ע.נ. — נדבי עמים נאספו — גנאַדיגע פילקער האָבען זיך פערזאַמעלט.

נ.ע. — נשמתו עדן — זיין נשמה (נוחו) רוהט אין גן עדן.

נ.ע.ר. — נחמי עין ראו — טרייסטענדע אויגען האָבען געזעהן.

נ.פ. — נבול פה — מיאוסע מויל, וואולגאַרישע רייד פלוידערזאַק.

נפ.נפ. — נפלי נפלאות — אויסערגעוויינליך וואונדערליך, וואונדער איבער וואונדער.

נ.פ.ש. — נשא, פנחס, שופטים — א סימן ווען מ׳לייענט די סדרות, פאַנגט מען ווידער אָן פון 1טען פרק „משה קבל“ אין אבות.

נ.צ.י.ב. — נפתלי צבי יהודה בערלין — ראש הישיבה אין וואלאזין.

נ.צ.ויר׳. — נחמת ציון וירושלים — די טרייסט פון ציון און ירושלים.

נצ׳.ויל׳. — נצבים וילך, די סדרות ווערען אָפט געלייענט אין איין שבת.

נצ.לד׳. — נצב לדין — ער שטעהט צום משפט.

נצ׳.יש׳לא.יש׳. — נצח ישראל לא ישקר — אידישע אייביגקייט וועט ניט לייקענען.

נק׳. — נקבה פרוי — דער זי מין פון באשעפענישען.
נק׳.נק׳. — נקום נקמת — ראַכע נעמען פון צוררי ישראל.
נקנ׳. — נקניק — קליינע וואורשטלאך פלייש געפילט.
נק.ובר׳. — נקדים וברודים — געפינטעלטע און געפלעקטע.
נק׳.או׳. — נקוד אותיות — געפינטעלטע וואוועלס אויסצורעדען.
נק׳.שכ׳. — נקבה שכרך — זאָג דעם מקח באַטרעף.
נ.ר.נ. — נפש — זעלע רוח — גייסט נשמה — אינטעליגענס.
נ.ר.וח׳. — נפשות רבות וחסרונן — ג״ט באַזאָרגט באַשעפענישען מיט אַלעם וואָס זיי פעהלט צו קאָנען עקזיסטירען.
נר לג׳.נת׳ — נר לגוים נתתיך — אידישע אידעאַלען בעלייכטען פעלקער.
נש׳.פנ׳. — נשוא פנים — אַ פאָרנעמער פּאָפּולערער מענש.
נש׳עב׳. — נשף עברי — אַ אידישער אָווענט צוזאַמענקום.
נש׳ות׳. — נשך ותרבית — פּראָצענט צאָלען פאַרן לייען געלד.
נש׳.ונ׳. — נשגב ונורא — ערהאבען און פאָרכטונג.
נ.ת. — נר תורה — ליכט פון תורה, נר תמיד — שטענדיגע ליכט.
נת׳.ר. — נתוח רופא — אַ דאָקטאָרס שניידען, אָפּעראַציע.
נת׳.ח. — נתיב חיים — דעם לעבענס וועג, אויפגאַבע.
נתצב״ה. — נפשו, נשמתו תהי צרורה בצרור החיים — זיין זעלע זאָל זיין איינגעוויקעלט אין לעבענס בינטעל (אַ נוסח אזא).

ס. סאמאך — 15טער אות פון א״ב, צאָל 60, סוף — ענד, ספר — בוך, סמן — צייכען.

ס.א. — ספרים אחרים, סברא אחרינא — אַנדערע ביכער, מיינונג, סטרא אחרא — אַ אַנדער כאַ־ליאַסטרא שדים, ספק אסור צווייפעל צו דאָס איז אסור, סדר אחר — אַ אַנדער אָרדענונג, סדור אשכנז —אַ סידור לויטן נוסח אשכנז.

סי׳.א.אָ. — סאָציאַלע אינדאָסטריעל אָרגאַניזאַציע — ארבייטער בונד.

ס.א.ש. סיום אויף ש״ס — ווען מ׳ענדיגט די 6 סדרים פון תלמוד.

ס.ב. — סמן ברכה — אַ צייכען פון בענטשונג, סדר בראשית.

ר.ס.ג. —ר׳ סעדיה גאון—גרויסער גאון, גרויסער מלומד, פילאָזאָף, געהאַט מחלוקות מיט גאונים.

ס.ג. —סבלן גדול—גרויס׳ער פערליידער, סנהדרין גדולה, הויך געריכט פון 71, סגנון גמרא—דער סטיל פון גמרא, סכסוך גדול—גרויסע אומפארשטענדיקייט, סכנה גדולה—גרויסע ריזיקע.

ס.ג.ל. — סומכין גאולה לתפלה — מ׳ענדיגט גאל ישראל בעפאָר שמ״ע, סיגים גדרים לתורה — בעוואַ־רענישען און צאַמען פאַר דער תורה, סוף גנב לתליה — דעם גנב׳ס ענד איז צו הייגגען, ווערען בעשטראָפט.

ס.ד.ח.ה. — סדנא דארעה חד הוא — די גאַנצע וועלט איז איינס.

ס.ד. — ספר דברים, משנה תורה, סוף דבר — די ענד פון דער זאַך, סוף דבור — שלוס פון די רייד, סיעתא דשמיא — ג־טס הילף.

ס.ד״א. — סלקא דעתך אמינא — ס׳וועט אויפגעהן אַ מיינונג צו זאָגען.

ס.ה. — ספירת העומר — ציילען ספירה, סדר העיבור — אָרדער ווענען אַ עיבור יאָר, ספרים הקדושים הייליגע שריפטען, סדר הקריאה — דער אָרדער פון לייענען — סך הכל — אויספיר, סוף הכבוד דער כבוד שלוס, סדר התפלה אָרדער פון תפלה, סגן הכוהנים — ווייצע כהן גדול, סגן המלך ווייצע קעניג.

ס.ז. — סוף זמן — ענד פון טערמין, סיזאָן, די צייט, סעמעסטער.
ס.ה. — ספרי חכמה — ביכער פון חכמה, סעודת חתנים — חתונה.
ס.ט. — סמן טוב — אַ גוטער צייכען, סמני טרפות — וועגען כשרות.
ס.ט.ומז״ט. — סמן טוב ומזל טוב — אַ גוטער צייכען און גוטער גליק.
ס.י. — ספר ישן — אַ אַלטער בוך, ספר יהושע, ישעיה, ירמיהו, יחזקאל.
ס.לח׳.שת׳. — סיג לחכמה שתיקה — דער צאַם פון חכמה איז שווייגען.
ס.כ.ס. — סבות כל סבות — עקסטרים אורזאַכען פילאָזאָפישער טערמין, סוף כל סוף צום אַלע ענד.
ס.מ.וכ׳. — סליחה מחילה וכפרה — פאַרצייהונג, מוחל זיין, שיינקען.
ס.ל. — סבירה ליה — ער האַלט, ס׳איז זיין מיינונג, סביבה לאומית — נאַציאָנאַלע געזעלשאַפט, סביבה לבבית — אַ האַרציגע פאַרקערונג מיט חברים.
ס.מ. — סכום מוגבל — אַ באַגרעניצטער באַטרעף, ספרי מוסר — שטראָף, עטישע ביכער, מדות — עטיקס סעיף מזיוף — אַ געפעלשטער פאַראַגראַף, ספר מליצה.
ס.מ.ס. — סידור מחזור ספרד — לויט דעם נוסח ספרד.
ס.נ. — סכנת נפשות — לעבענסגעפאַר.
ס.ס. — סוף סוף — גאָר צו דער ענדע, סוף סעיף ענד קאַפּיטעל, סוף ספר — צום ענדע בוך, סוף סמן — ענדע צייכען, ספק ספקה — גאָר אומבאַשטימט, גרויסער צווייפעל.
ס.ע.ה. — סיני עוקר הרים — איבערגענומען די תורה ווי פון רייסען בערג אַ שאַרפער קאָפּ.
ס.עו׳. — סדר עולם — דער וועלטס אָרדנונג, נאָמען פון ספר.
ס.עב׳. — סדר עבודה — אַרבייטס סיסטעם.
„סעברא״ — אומבעשטימטער טעם, אַ סאָרט געוויקס אין־דער מדבר, אזוי רופט מען אידישע קינדער געבאָרענע אין א״י.

ס.פ. —ספר פסול — ספרים מיט פארפירערישען אינהאלט, סכך פסול — וואָס מ׳טאָר ניט צודעקען די סוכה, ספר פדגוג — ביכער צום לערנען לייענען שרייבען, סוף פרק — ענדע קאפיטעל, סוף פסוק — ענד פון פערז.

ס.פ. — סקעפּטישע פילאָזאָפיע, אפיקורסישע שיטות,

ספ״י. —סבר פנים יפות א פריינדליכען פנים באַגעגעניש.

ס.ק. — סעיף קטן — א קליינער פאראגראף, סדר קדשים, דעם 5טער סדר אין ש״ס דינים וועגען קרבנות קדשים, סמני קריאה — צייכענס צום לייענען נקודות טראָפּ פונקטען, סקאַצעל קומט — א אויסרוף ווען ס׳קומט א גאַסט. דער פאָלקס שפּרוך איז ניט באַשטימט קלאָר די בעדייטונג, ס׳ווערט ערקלערט א פארגרייזונג פון ג־טס רצון קומט, ס׳ווערט אויך אויסגעטייטשט אלס אומצו־פרידען מיטן בעזוכער, זיין פאָרזיכטיג מיט איהם, מיינט דאָס קעצעל קומט, ער קאָן נאַשען, וואָס צונעמען, ס׳קומט צל — א שאָטען, שוין לאנג ניט געזען.

ס.ר. — סאָציאלע רעוואָלוציע, סאָציאליסטען רעוואָלוציאָנערען, סמי רפואה — מעדיצינען רעצעפּטען צום הוילען.

ס.ש. — סמני שחיטה — צייכענס פון כשרע שחיטה, סוף שבוע — ענדע וואָך, סוף שנה, ענדע יאָהר, סוף שמיטה.

ס.ת. — ספר תורה, סתרי תורה — קבלה סופי תבות — ענד ווערטער.

סתת״מ. — ספר תורה, תפלין, מזוזות אויך גטין (א ספר).

ע. עין	—16טער אות פון א"ב, צאָל 70, עין — אַ אויג, אַ קוואַל.
ע.א.	— עמוד א' ערשטער זייט, על אודות — פון וועגען, ענין אחר, אַ אַנדער אינהאַלט, ענין אחד — 1 אינהאַלט, עבודת אלילים — געצענדינסט, עד אמת — וואַרער עדות, עברי אנוכי — איך בין אַ איד.
ע.א.כ.וכ'.	— על אחת כמה וכמה — געוויס און מיט אַזייפיעל מעהר.
ע.ב.	— עמוד ב' — צווייטע זייט, עברית באידיש־באנגלית — סיסטעמען פון לערנען העברייאיש, — עברית בעברית — דער פעדאַגאָגישער וועג צו לערנען מיט דער זעלבער שפּראַך.
ע.ב.הג'.המ'.א.	—עד ביאת הגואל, עד ביאת המשיח—ביז ס'וועט קומען דער אויסלייזער, ביז משיח וועט קומען.
ע.ג.	— על גב אויף דעם, עבודת גלולים — געצענדינסט.
ע.ד.	— על דבר — אויף דער זאַך, על דרך — אויף דעם וועג, עין דף — זעה אין, אויף בלאַט, עמוד, זייט. על דעת, מיטן מיינונג. עורך דין, אַדוואָקאַט.
ע.הד'.	— עשרת הדברות — די צען געבאָטען בשעת מתן תורה אויפן סיני.
ע.ה.	— עליו השלום —דער געשטאָרבענער אין פרידען, עולם הבא — יענע וועלט, עולם הזה — די וועלט, עם הארץ — פּאָלקס מענש אָהן תורה, עמוד הימיני — רעכטער זייל, עבד השם — ג־טס דינער, על החתום — אויף דעם אונטערשרייבען, עם הספר — דער פאָלק פון בוך — אידען, עיר הקודש די הייליגע שטאָט, על הפסוק — אויף דעם זאַץ, עין הרע — אַ שלעכטע ניט פארגינערישע אויג. על הרוב — אויפן מערסטען, עמוד השחר — דער מאָרגען שטערען, עלות השחר — ווי ס'גייט אויף דער מאָרגען שטערען, על התורה — אויף דער תורה, על הנסים — וועגען די וואונדער, ספּעציעלע פּזמונים צו זאָגען אין שמ"ע אין דערמאָנען די נסים פון חנוכה, פּורים, עבר הנהר — פון יענער זייט טייך, עבר הירדן — פון דער אַנדערער זייט ירדן, עיר הנדחת — פערשטויסענע זינדיגע שטאָט, עול הגלות — דער יאָך פון גלות, עבודת הבורא —

נ־טם דינסט, עולם האמת — די וואהרע וועלט, עולם השקר — פאַלשע וועלט.

ע.וא.בי׳. — עיר ואם בישראל — א וויכטיגע אידישע שטאָט.

ע.ו. —עולם ועד—אייביג און שטענדיג. עמון ומואב — 2 פעלקער, אָבשטאַמיגע פון לוט׳ס טעכטער.

ע.ז. — על זה אויף דעם, עבודה זרה, — פרעמדע רעליגיע, עם זה — מיט דעם, עדים זוממין — ליג־נער וואָס האָבען ניט געזעהן די פאַסירונג, עבור זה — וועגען דעם, דערפאַר, צוליב דעם.

ע.ח. — עץ חיים — א בוים פון לעבען, די תורה, הענטלאך פון ס״ת.

ע.ח.מ. — עדים חתומים מטה — די אונטערגעשריבענע עדות.

ע.ט. — עברי טייטש — אידיש טייטשעשע שפראַך פאַר חומש, תחינות, עין טובה — גוטע אויג פערגינער, עטרה טלית — באַפּוצונג, ערבא טבא — גוטען אָוענט, עתיד טוב — א גוטע צוקונפט.

ע.י. — על ידי — דורך, עין יעקב — געזאַמעלטע אגדות חז״ל, ערב יו״ט, ערב יום כפור, עיבור יאָהר, דער חודש ואדר.

ע.י. כ. — על ידי כך — דורך דעם.

ע.י.ת. — עשרת ימי תשובה, פון ר״ה ביז נאָך יו״כ.

ע.כ. — עד כאן — ביז אהער, על כרחו — איבער געוואַלד, עבד כנעני — גויאישער קנעכט, על כן— צוליב דעם, דאַדורך.

ע.כ.ומ׳. — עבודת כוכבים ומזלות — דינען צו שטערען און פלאַנעטען.

ע.כ.א. —עד כאן אומרים — ביז דאַנעט זאָגט מען, לשונו — ביז דאַנעט איז זיין לשון, אזוי דריקט ער זיך אוים.

ע.כ.ז. — עם כל זה־זאת — מיט דעם, וועגן דעם אַלעמען.

ע.כ.י.ח. —עם כל יוצא חלציו — מיט אַלע זיינע אָבשטאַמיגע.

ע.כ.פ. — על כל פנים — אויף יעדען פאַל, אויף אַלע אופנים.

ע.לס׳. — עובר לסוחר — גאַנגבאַרע סחורה ווערט דעם מקח.

ע.כ.י. — עבד כי ימלוך — ווען אַ קנעכט ווערט אַ קעניג.

ע.מ. — על מנת — מיט דעם באַדינג, על משקל — אויפן געוויכט, על מחצה אויף דער העלפט, על מה—פאַר וואָס, עשרה מדות—צען מאָסען טוגענדען, ערבון מוגבל—באַגרעניצטע פאַרזיכערונג.

ע.מ.ל.פ. — על מנת לקבל פרס — מיטן תנאי צו קריגען באַצאָלט.

ע.מ.של׳.ל.פ. —על מנת שלא לקבל פרת — מ׳איז ניט אויסען דעם געצאָלט.

ע.מ.ש. — עד מאה שנָה — ביז הונדערט יאָהר.

ע.נ.י. — על נטילת ידים — וואַשען די הענט, נטילת לולב — ברכות.

ע.נ. — עזרת נשים — ווייבערשע שוהל, עגמת נפש — צער.

ע.ס. — עשר ספירות — 10 ספירות לויט קבלה, ערב סוכות .

ע.ע. — עבד עברי — אידישער קנעכט, עד עתה — ביז איצט, על עצמו — אויף זיך, עד עולם — ביז אייביג, עין עוד — זעה נאָך.

ע.ע.ז. — עובדי עבודה זרה — דינער פון פרעמדע געטער.

ע.פ. — על פי — דאַדורך, ערב פסח, עז פנים — אַ בעל עזות.

ע.פ.ר. — על פי רוב — אין מערסטע פאַלען, על פי רמז — דורך אַ וואונק.

ע.פ.מ.שכ׳.שנ׳. — על פי מה שכתוב־שנאמר — ווי סאי׳ז געשריבען, ווי ס׳איז געזאָגט געוואָרען.

ע.פ.נ. —על פי נס — דורך אַ וואונדער.

ע.פ. — עורבא פרח — אַ קראָ איז געפלויגען — אַ אויסגעטראַכטע זאַך, ערב פסח, ערב פורים, עמים פראים, ווילדע פעלקער. עבודת פרך — נאַקען ברעכענעדע ארבייט.

ע.צ. — עיט צבוע — געפארבטער פייגעל, היפאָקריט.

ע"צ.היו"ט. — על צד היותר טוב — אויפן בעסטען וועג, זעהר גוט.

ע.צ.הכ׳. — עם צאת הכוכבים — מיטן ארויסגעהן פון די שטערען.

עקסאדוס — ניט ר"ט — לעטייניישער נאָמען פאר ספר שמות, ארויסגאנג.

עק׳ב.מ. — עקביה בן מהללאל, עקיבא בן יוסף — תנאים.

ע.ק. — ערב קבלן — א גוט זאָגער, אונטערנעמער, עתים קבועים — באַשטימטע צייטן, על קידוש השם — מארטירער, עירה קטנה — א קליין שטעטעלע, ענין קל — א גרינגער ענין, עבודה קשה — שווערע פראצע.

ע.ר. — עצת רשעים — א ראטה פון שלעכטע, ערב ראש חודש, ערב ראש השנה, עד ראיה — א עדות וואָס האָט געזעהן די געשעהעניש, עולי רגלים — דער קומען קיין ירושלים אום פסח, שבועות, סכות, עבודה רבה — פיעל ארבייט, זייער באַשעפטיגט, ערב רב — מצרים וואָס זיינען מיטגע־גאנגען מיט די אידען פון מצרים, וואָס האָבען פארפירט די אידען צו מאכען דעם עגל.

ע.ר.ע. — עיר רבתי עם — א שטאָדט מיט א גרויסע באַפעלקערונג.

ע.ש. — ערב שבת, ערב שבועות, עמודי שש — מארמאָר זיילען.

ע.שב׳.הש׳. — ערב שבת בין השמשות — ערב שבת ביי זונענאונטערגאנג.

עש׳.הר׳.מל׳. — עשרה הרוגי מלכות — 10 מארטירער אין צייט פון חורבן.

ע.ש. — עדי שקר — פאלשע ליגנערישע עדות, ערוך שולחן — גרייטען צום טיש, עושה שלום — ער מאכט פרידען, מיט דעם ענדיגט מען שמנה עשרה, קדיש, און נאָך תפלות.

ע.ת. — ערוב תבשילין — מ'זאָל מעגען קאָכען יו"ט פאר שבת, ערובי תחומין — מ'זאָל מעגען געהן מעהר ווי א תחום שבת, על תנאי — מ'טוט זאכען מיט א געוויסען באדינג.

ע.ת.ב. — ערב תשעה באב — מיט דינים פאר אבילות.

פּ. פּיי — 17טער אות פון א"ב, צאָל 80, פּ. און פ.

פּ.א. — פרקי אבות — 6 קאַפּיטלאַך עטישע לערעס פון די תנאים, פּעם אחת — 1 מאָל, פה אחד — איינשטימיג, פרא אדם — ווילדער מענש, פרק אחד — 1 קאַפּיטעל, 1 פּאַראַגראַף, פרשה אחת — 1 טייל, פסוק אחד — 1 זאַץ, פירוש אחר — אַ אַנדער קאָמענטאַר, פרוטה אחרונה — לעצטע פרוטה, פרה אדומה — רויטע קוה, פרייע ארבייטער, פאַר אַלע, פאַר אידען, פּראָגרעסיוו אָרדער — פראַטוירנאַל אָרגאַניזאַציע, פּ"י פּאג"י — פּועלי אגודת ישראל 2 חברות פון פרומע אַרבייטער.

פּ.א.פּ. — פה אל פה — מויל צו מויל, פנים אל פנים — געזיכט צו געזיכט, פּעם אחר פּעם איינמאָל נאָכן אַנדערען, פיעל אַנדערע פּונקטען.

פּ.אל'.פּל'. — פּאַלעמיק, פּאָליטיקס, פּלפּול, פּאָליסי, פּלוידערמאַן, פּלוידערזאַק.

פּ.ב. — פּלגש בגבעה — דער עפּיזאָד דערצעהלט (שופטים י"ט).

פּ.ב.ד. — פסק בית דין — געריכטס אורטייל, פיינער בר דעת.

פּ.ב.פּ. — פלוני בן פלוני — יענער אַ זון פון יענעם, פלונית בת פלונית — די טאָכטער פון יענער־יענעם, פנים בפנים — אין געגענוואַרט, פאָדער בלאַט — שער טיטול פון בוך, פרישע בייגעל,

פּ.ג. — פורץ גדר — פירט זיך ניט פיין, פשוט גנבה, איינפאַך ס'איז אַ גנבה, פּוסטע גליקען, פאַלשע גערעכטיקייט, פלא גדול — אַ גרויסער וואונדער, פרט גדול — אידישע דאַטען מיט אָנגעגעבענע טויזענטער.

פּ.ד. — פרשת דרכים — שיידע־וועג, געוויסע מאמרים פון „אחד העם", פרקי דר' אליעזר — פון די מסכתות וועגען מדות, מוסר וד"א.

פּ.ה. — פדיון הבן — אויסלייזונג פון אַ בכור, פחיתות הכבוד — אַ מינערונג פון עהרע, בעליידיגונג, פתגם המוני — פאָלקס ווערטעל.

פ.ו. — פצע וחבורה — וואונדען און בײלען, פיתום ורעמסס, פריה ורביה — פרוכפּערען און מערען זיך פאַרן קיום המין, פרנס ומנהיג — שפּײזער און פירער, פנים ואחור — פאָרענט און אונטען.

פ.ז. — פוסטע זאכען פאַנאַטישע זאבאַבאָנעס.

פ.ח. — פתח חרטה — אויסוועג ניט צו האַלטען א פאַרשפּרעכען.

פ.ט. — פּרינציפּיעלער טעות, פאַלשע טענות, פילאָזאָפּישער טעזיס, פיהלען טעם, פיזישע טעכניק, פיעל טומעל.

פ.י. — פועל יוצא — דער רעזולטאַט, פּרנסה יאַדעניש.

פ.כ. — פּראָסטער כהן.

פלמ״ח. — פּלוגות מחץ—צושמעטערער, אידישע מיליטערישע העלדען אין ארץ ישראל רעגימענט.

פ.מ. — פּאָליטישע מאַכערייקעס, פּאָפּולערער מחבר, פּראַקטישער מענש, פיינער מעכאַניק, פולע מאָס.

פ.נ. — פאה נכרית — א פּאַרוק, שייטעל, פה נקבר — דאָ איז געוואָרען באַגראָבען, פה נטמן — דאָ איז געוואָרען בעהאַלטען, נוסח אויף מצבות, פקוח נפש — ראַטעווען א לעבען, פחד נורא — א גרויל שרעק, פח נפש — זאָרג, ערגערנים, פועל נאמן — א טרייער ארבייטער.

פ.ס. —פה סביב—דאָ ארום, פרשה סוטה וועגען א סוטה, פירוש ספרותי—ליטעראַרישער קאָמענטאַר.

פ.ע. — פלשתים עליך — אויסרוף ווען מרודפ׳ט אידען, פת ערבית — אָוועגט מאָלצייט, וועטשערע, פתגם עירוני — שטאָטישער ווערטעל, פרי עץ חיים — לעבענס פּרוכט, קלאַסישער קבלה ספר פון ר׳ חיים וויטאַל.

פ.ע.הק׳. — פה עיר הקודש — דאָ אין דער הייליגער שטאָט ירושלים.

פ.פ. — פתחון פה — א אויסרייד, פלא פלאים — וואונדער איבער וואונדער, פרשה פרה — ווען פאַר מפטיר לייענט מען די פרשה, פערפּאַלען, שפּריכוואָרט שטעלען 2 פייען (פייגען).

פ.צ. — פועלי ציון — ראַדיקאַלע ציוניסטען, פרי צדיק — איינער וואָס שטאַמט פון צדיקים פרומע

ראבייאישע אידען און איז שטאָלץ מיט דעם יחוס, אויך אַ שפּאַס וואָרט . . . פּרחי ציון — בלו־מען פון ציון, יונגע ציוניסטען

פּ.ק. — פּרק קמא — ערשטער קאַפּיטעל, פּאַראַגראַף, פּורים קטן — קליין פּורים אין אַ עיבור יאָר ווערט אַזוי באַצייכענט י"ד אדר א' פּרט קטן — מינדיגער טערמין, דאַטען לבה"ע אָהן אָנגעבען די טויזענטער. פּה קהלתנו דאָ אין אונזער געמיינדע, פּסח קטן — אין אַ עיבור יאָר איז אַ יומא דפּגרא דער 15טער אדר שני, פּאָסטאַל קאַרד, פּרומע קהלה.

פּ.ר. — פּגע רע — שלעכטע באַגעגעניש אַ צוטשעפּעניש, פּשוט רגל — באַנקראָטירען.

פּ.ר.ד.ס. — פּשט, רמז, דרוש, סוד — 4 אופנים צו לערנען תורה, איינפאַך, מיט אַ אָנווינקונג, מיט דרשנען מיט סדות . . .

פּ.רוז'.בול'. — אַ שטר וואָס הלל האָט מתקן געווען חובות זאָלען ניט בטל ווערען אין אַ שמיטה יאָר, דאָס באַשיצט רייכע זייער חוב זאָל ניט פערפאַלען ווערען און די אָרימע זיי זאָלען קריגען הלואות. דער טייטש פון פּרוזבול איז אָרעם און רייך.

פּ.ש.מ. — פּמליה של מעלה דער הימלישער געריכט.

פּ.ש. — פּרט שוב"ת ציון בגמטריא תש"ח קומט די גאולה, פּת שהרית — דער פרימאָרגען מאָלצייט, אָנבייסען, פּאַשקווילען שרייבער, פּורימדיגער שלח מנות (שאַלעכמאָנעס), פּרשה שקלים — דעם שבת וואָס ווערט אַזוי באַצייכענט, ס'איז געווען די צייט אָנפאַנג אדר וואָס מ'האָט געפּאָ־דערט שקלים.

פּ.ת. — פּתחי תשובה — אַ עפענונג צו טאָן תשובה, אַ פּירוש מיט דעם נאָמען אויף פּוסקים, פּסח תקוה אויסזיכטען צום האָפען.

צ. צדיק — 18טער אות פון א״ב, צאָל 90, מיינט פרומער גערעכטיגער.

צ.אוה״ע׳. — צדיקי אומות העולם — די גערעכטע פרומע פון די פעלקער.

צ.א.א, — ציון אָרגאַניזאַציע אָוו אַמעריקאַ, אַלגעמיינע ציוניסטען.

צ.א ציון אמנו — סימבאָליסטיש ווארט, מוטער ציון אויף די אידען.

צ.א.י. — צעירי אגודת ישראל — די יוגענד פון אידישען בונד, רעליגיעזע אידישע יונגע נאַציאָנאַליס־טען, צלי אש געבראָטענעס, צלם אל־ים דער ג־טליכער פאָרעם איז אין מענשען צלב אדום — דער רויטער קרייץ, אינטערנאַציאָנאַלע פילאַנטראָפּישע אָרגאַניזאַציע צו העלפען באַראַומגליקטע.

צ.ב.ח. — צער בעלי חיים — מיטלייד צו לעבעדיקע באַשעפענישען.

צ.ב.י. — צדיק באמונתו יחיה — דער צדיק לעבט מיט זיין אמונה.

צ.ב.ת. — ציון במשפט תפדה — ציון וועט ווערען געזעצליך אויסגעלייזט, צום ביישפּיל, צום בעדויערען, צו בעטראַכטען.

צ.מ.ס. — צנא מלא ספרא — אַ קאָרב פול, גרויסער למדן.

צ.ג. — צמר גפן באַוועל, צום גדליה — תענית ג׳ תשרי, צורך גדול — אַ גרויסע באַדערפעניש, צדקה גדולה.

צ.י.ש.א. — צענטראַלע אידישע שוהל אָרגאַניזאַציע, וועלטליכע שוהלען אין פּוילען.

צ.ה. — צאת הכוכבים אַרויסגאַנג פון די שטערען, צדק הדין — אַ תפלה וואָס מ׳זאָגט בשעת קבורה, צד השוה — אַ פּערגלייכונג איינע פון די מדות צום לערנען נאָך ר׳ ישמעאל, ר׳ צדוק — אַ תנא, צדוק הכהן—רב הכולל אין פראַנקרייך, צער האומה—זאָרג פון פאָלק, ציר הצפוני־הדרו־מי — פּאָלס.

צ.ו. — צהלה ושמחה — לוסטיג און פרעהליך, צחוק וקלות ראש — שפּאַסעריי און לייכטזיניקייט, צום ובכי — פאַסטען און וויינען.

צ.ט. — צפרא טבא — גוט מאָרגען באגריסונג.
צ.י. — צבי ישראל — אידישער גלוסט, צנצנת יין — פלאַש ווייַן.
צ.ל. — צריך לומר־לפרש־לתקן — מ'דאַרף זאָגען מפרש זיין, מתקן זיין.
צ.ע.ג. — צריך עיון גדול — מ'דאַרף פיעל באַקלערען, בעטראַכטען.
צ.פ. — צפנת פענח — גערופען יוסף א קלוגער פותר חלומות.
צ.צ. — צמח צדק — ספר אויף הלכה פון אדמו"ר ר' מענדעלע שניאורסאָן.
צ.צ. — צדקתך צדק — פזמון שבת צו מנחה, צעירי ציון — יונגע ציונים.
צ.ק. — צאן קדשים — הייליגע שעפסעלאך, יונגע אידישע קינדערלאך.
צר'.ע. צר עין — א ניט־פאַרגינער, א קאַרגער.
צ.ת. — צדיק תמים — א גערעכטער פאָלקאָם פרומער.

ק. סוף — 19טער אות פון א״ב, צאָל 100.
ק.א. — קטני אמונה — קליינע גלויביגע, קאַלטע אידען.
ק.ב. — קרקע בתולה — אומבעאַרבייטע ערד, קופץ בראש — שפרינגט ארויס דער ערשטער, א הדיוט.
ק.ג. — קבוץ גליות — פערזאַמלונג פון גלות, קנין גבוה געהערט צו ג־ט, הייליגטום, קמץ גדול, קריאת ג׳ גברי — אין מיטען וואָך רופט מען צום ספר דריי, קול גדול — א גרויסע שטימע.
ק.ד. — קדיש דרבנן — וואָס מ׳זאָגט נאָכן לערנען תלמוד, קל דעת — לייכטזיניג, קול דברים — שטימע פון רייד.
ק.ה. — קדוש השם — מארטירערטום, קרן הגאולה — אויסלייזונג פאָנד, קדוש החודש — געהייליגט דעם נייעם חודש, קדושת היום, געהייליגט דעם טאָג, קרן היסוד — פונדאמענטאַלער פאָנד, קריאת המגילה — געלייענט די מגלה, קרן המזרחי — דער מזרחי פאָנד, קורות העתים צייט פאַסירונגען, קריאת הפרשה — געלייענט די פרשה, קבלת הפנים — אויפנאַמע, קריאת התורה — לייענען די תורה, קרבן התמיד — מקריב זיין דעם תמיד, קרן התורה, תורה פאָנד, קרן הקימת — נאַציאָנאַלער פאָנד, קדמוניות היהודים — אידישע היסטאָריע, קלמוס הספר—שרייבערס פעדער, קליפת השום — קנאָבעל שאָלעכץ, קנה המדה — מעסטונג ליניע רולער.
ק.ו. — קל וחומר פון א גרינגע לערענט מען א הארבע זאַך, קרי וכתיב — ס׳זיינען דאָ ווערטער וואָס מ׳לייענט זיי אנדערש ווי זיי זיינען געשריבען, קושיה —א פראגע, קונטרוס — א בראָשור.
ק.ק.וח. —קהל, קהל וחזן. חזן וקהל, אָנווייזונגען ביי תפלות וועלכע ס׳זאָגט נאָר דער חזן אָדער נאָר דער עולם און וואָס ביידע זאָגען איינער פארן צווייטען.
ק.ח. — קרבן חטאת, קודם חורבן ב״ר. ב״ש — פאר דעם 1טען אָדער 2טען חורבן, קבורת חמור — א זינדיגען פלעגט מען מקבר זיין שענדליך ווי מ׳באגראָבט א אייזעל, קופת חולים — קראנקען קאַסע פאר מעדיצינישע הילף.

ק.י. — קדיש יתום — וואָס ס׳זאָגען אבלים, קרבן יחיד א איינצעלנעמס קרבן.

ק.יר׳.ה. —קייסער ירום הודו — ס׳זאָל דערהויבען דעם קייסער׳ס לויטערקייט.

ק.כ.ד. — קודם כל דבר — צום אלעס ערשטען.

ק.ל. —קיימא לן — מיר האלטען אזוי — אונזער איבערצייגונג.

— קל להבין — ס׳איז גרינג צו פערשטעהן, קשה לי — מיר איז שווער, קא משמע לן — מ׳לאָזט אונז הערען, קדוש לבנה — ווען מ׳איז מחדש די לבנה, קדם לכן — בעפאָר.

ק.מ.ת. — קודם מתן תורה — בעפאָר מ׳האָט געגעבען די תורה.

ק.נ. — קבוץ נבונים — א פערזאמלונג פון פערשטענדיגע מענשען.

ק.ס. — קנוח סעודה — א דעזערט פון א מאָלצייט, צובייסען, קנין סודר, ס׳ווערט באשטעטיגט דורך א פאטשיילע קבלת קנין.

ק.ס.ד. — קאָ סלקא דעתך, דו וואָלסט וועלען דענקען, קריג׳ען סמיכה, קליינע סכנה, קויפען סכך.

ק.ע. — קלוגע עצה, קורא עברית — א העברייאישער לייענער.

ק.פ. — קרבן פסח, קרני פרה — קוה׳ס הערנער.

ק.צ. — קרבן צבור — אלעמענס קרבן, קן צפור — פייגעלס־נעסט.

ק.צ.ע. — קצת צריך עיון — מען דארף איבערעל דערקלערען.

ק.ק. — קהלה קדושה — הייליגע געמיינדע, קצת קשה — ס׳איז עטוואָס שווערלאך, קרן קימת — פונדאמענטאלער פאָנד, קול קורא—אויפרוף, סירקולאר, קיקיון דיונה—א געוויקס וואָס האָט געמאכט א שאָטען פאר א ווייל צו יונה׳ן, קדיש קצר — קורצער אָדער האלבער קדיש.

ק.ר.וי׳.ב.צ. — קול רנה וישועה באהלי צדיקים די ראשי החרוזים פון יוצר צום זאָגען.

קרי״ס. — קריעת ים סוף — דער שפאלטען דעם ים סוף.

ק.ש. קריאת שמע — לייענען די פרשות, קדיש שלם, דעם גאַנצען קדיש מיט זאָגען תתקבל, קבלת שבת — פרייטאָג צו נאַכט זאָגט מען די תפלות מיטן אָנפאַנגען „לכו נרננה".

ק.ש.ע. — קצור שלחן ערוך פערקירצט דעם סדר פון ש"ע דינים.

ק.ש.ק.ת. — תקיעה שברים תקיעה, תקיעה שברים תרועה — סדר פון שופר בלאָזען ר"ת פון תקיעה איז דער „ק" ניט דער „ת" צו מאַכען דעם אונטערשייד פון תרועה מיט א „ת"קיעה.

ק.ת. — קבלת תורה —עהרען האַלטען די תורה, קריאת תורה — דעם לייענען, קרבן תמיד — דעם קרבן וואָס מ'פלעגט מקריב זיין צוויי מאָל א טאָג, 1 מאָל אינדערפרי, איינמאָל אין אָוועגט, ווען דער בהמ"ק איז געשטאַנען.

ר. רייש —20טער אות פון א״ב, צאָל 200, מיינט (קאָפּ, הויפּט, העכער), פאַר רבי, רב, רבן, ראש, ווערען די טיטלען אָפּגעקירצט צו „ר״ איז דער אות ביז איצט באַנוצט געוואָרען אויסערען א״ב סדר, אָבער ביים ריי פון דעם „ר״ וועט ער זיין אין סדר לויטן א״ב.

ר.א. — רב אשי — פון די לעצטע אמוראים מסדר פון גמרא.

רא׳.ל. — ראשון לציון — איינע פון די ערשטע ערפּאָלגרייכע קאָלאָניעס אין ארץ ישראל, בערימט מיט די דאָרטיגע ווייןקעלערען.

ר.א.ב.י. — רבינו אשר בן יחיאל (ראש) מפרש ופוסק.

ר.א.ב.ד. — ראש אב בית דין — הויפּט פון געריכט פאָרנעמער שופט.

ר.ב.ב.ח. — רבה בר בר חנא — א אמורא באַוואוסטער דערציילער פון אויסטערלישע זאַכען, וואָס ער האָט געזעהן אויף רייזעס.

רבש״ע, — רבונו של עולם — רבון עולמים האר פון וועלט־ען ג־ט.

ר.ג. — ראש גלותא — הויפּט פון אידען אין גלות. רבן גמליאל תנא.

ר,ד. —ראשית דבר—די ערשטע זאַך, באַדינג.

רד״ק. — ר׳ דוד קמחי — דענקער, מדקדק, מפרש.

ר.ה. — ראש השנה — אָנפאַנג יאָהר, ראש הקהלה — הויפּט פון דער געמיינדע, רשות היחיד—פּריוואַטע לאַנד, רשות הרבים—פרייער דורכגאַנג פאַר אַלעמען, רב הונא אמורא, רב האי גאון—פון דער גאונים קאַטעגאָריע, רפואת הנפש — זעלע היילונג, רפואת הגוף — פיזישע היילונג, רוח הקודש — הייליגער גייסט, רבינו הקדוש — רבי דער מסדר המשנה. רום המעלה — גאָר הויך געשאַצט.

ר.ופ. — רוסיה ופולין, ראשונים ואחרונים — אמאָליגע און די שפּעטערדיגע, ראובן ושמעון — יעקב׳ס זיהן, רחל ולאה, רגלים ומועדים — ימים טובים און עפּאָכען.

ר.ו׳. — רחום וחנון דערבאַרעמער לייטזעלער פון די 13 מדות וואָס ווערען אָנגעגעבען אויפֿן רבש״ע.

רומ״ל. —דעם ר״ת באַנוצען מ״ס, באַציהט זיך נאָכן וואָרט ספרי, צו ווען ווידער אויסדריקען אַז זיי האַנדלען מיט די געוויינליכע בענוצטע ספרים, ניטאָ קיין באַשטימטעס, ס׳קאָן מיינען: רגילים ונחוצים (אָדער וישנים) מוכנים לכול, (אָדער לקונים) — די געוויינליכע נויטיגע (און זיינען פאַראַנען) גרייט פאַר אַלע (אָדער קויפער), רוחנים וקבועים (אָדער ותמידים) מצות לקיים — גייסטיגע און באַשטימטע (אָדער באַשטענדיגע), מקיים צו זיין מצות, ראוים ומהוללים לישראל—פּאַסענדע און באַריהמטע צו אידען, ס׳קאָן אויך זיין פון דייטש רומעל אויסוואהל (מיינונג פון ד״ר א. ראַזמאַרין), רשומים ומזומנים למכירה — פאַרצייכענטע אין קאַטאַלאָג גרייטע צום פאַרקויפען (מיינונג פון הרב גאָרדאָן).

רז׳.דרז׳. — רזין דרזין — גאָר טיפע סודות מיסטעריעס.

רז״ל, — רבותינו זכרונם לברכה — אונזערע חכמי התלמוד.

ר.ח. — ראש חודש, ראשית חכמה — די הויפט קלוגשאַפט — ר׳ חסדא, ר׳ חנינא, ר׳ חיא, — חז״ל, רבנו חננאל, ר׳ חיים וויטאל — גאונים.

ר.ח.ש. — רבנים, חזנים, שמשים, וואָס מ׳איז מהנה אויף אַ חתונה.

ר,ט. — רשעים טמאים — אומווירדיגע פערדאָרבענע.

ר.י, — ר׳ יצחק בן ששת (ריב״ש) ר׳ יהודה החסיד — גאונים.

ר׳י.ט. — ר׳ יום טוב בן אברהם (ריטבא), ר׳ יום טוב ליפּמאַן, מחבר פון תויו״ט אויף משניות.

ר. י. ק. — ר׳ יוסף קארו — מחבר פוסק, ר׳ יוסף קמחי — מדקדק ומפרש, ר׳ יוסף קולון — גאון

ר.י. — רחבת ידים — גרויס, רוב ימים — לאַנגע יאָהרען, ראש ישיבה — הויפט פון ישיבה.

ר.כ. — ר׳ כהנא — אמורא, רובל כסף.

ר.ל, — ראיה לדבר — אַ בעווייז צו דער זאַך, רמז לדבר — ס'איז אַנגעוואונקען, רצונו לומר — ער וויל זאָגען, רך לב — ווייך הארציג, רחמנא לצלן — ג־ט זאָל אויסהיטען.

ר.מ. — ראש מתיבתא — הויפּט פון דער ישיבה, ריש מתא — הויפּט פון שטאָט, רעיא מהימנא — ערליכער פאַסטוך — אַזוי ווערט בעצייכענט מרע"ה, ר' משה איסרלס — רמ"א, ר' משה אלשיך, ר' משה אלשקר, ר' מאיר בעל הנס — גאונים, ר' משה מאנטיפפיארע פילאַנטראָפּ.

ר.כ.ב.הג', — ראש כל בני הגולה — הויפּט פון גאַנצען גלות.

רמב"ם. — רבינו משה בן מימון — גרויס'ער אידישער פילאָזאָף פּוסק מחבר פון משנה תורה, יד החזקה, מורה נבוכים און נאָך.

רמב"ן. — ר' משה בן נחמן—באַרימטער חקרן, מפרש, בעל קבלה, באַזיגט אין ויכוחים, קריסטליכע גלחים געמוזט אַנטלויפען פון שפּאַניע.

רמב"ע. — ר' משה בן עזרא—באַרימטער משורר.

ר'מ.ב.מ.מנ'. — ר' משה בן מנחם מענדעלסאָן — פילאָזאָף מחבר פון באור.

ר.ס. — ראש סמן—אָנווייז פאַר אַ סמן, רבנן סבוראי—די לומדים אין דער עפּאָכע נאָכן תלמוד, רשי־מת ספרים—קאַטאַלאָג.

ר.ס.ג — רבנו סעדיה גאון — פון די מער באַוואוסטע גאונים, טיפער דענקער, מחבר פון פיל ספרים, אַ דינאַמישער מלומד.

ר.ע. — ר'עובדיה ברטנורא — מחבר פון פּאָפּולערען משנה פירוש וואָס ווערט באַצייכענט סתם "רב".

ר.פ. — **ראש פרק־פסוק — אָנפאַנג פרק־פסוק, ראש פנה — הויפּט ווינקעל.**

ר.ש.ב.א, — **ר' שלמה בן אדרת — רשב"א גאון.**

ר.ש.ב.ג. —ר' שלמה בן גבירול—דענקער משורר, (רשב"ג), תנא.
ר.ש.ה. — ר' שמואל הנגיד (רשה"ג) —מלומד מקורב למלכות.
ר.ש.ב.מ. — ר'שמואל בר' מאיר — רשב"ם מלומד ומפרש רש"י'ס א איניקעל.
רש"י. — ר' שלמה יצחקי — ראש המפרשים אויף תנ"ך און תלמוד.
ר.ש. —רום שמים — הימעל הויך.
ר.ת. — רבנו תם — איינער פון די בעלי התוספות רש"י'ס א איניקער, ראשי תבות די אויפגאבע צו בעלייכטען אין דעם ספר.

ש. שין — 21טער וואָרט פון א״ב צאָל 300 ווייזט ווייל, דען, ס׳ווערט, וואָס.

ש.א. —שמואל א׳—ערשטער טייל פון דעם נביא׳ס זעהונגען.

ש.א.י. — שלומי אמונת ישראל — ערנסטע פרומע אידישע גלויביגע.

שא.י.ל. — שאינו יודע לשאול — א נארישער ווייס ניט וואָס צו פרעגען.

שא. ה. — שארית הפליטה — די ווייניג געבליבענע, געראַטעוועטע.

ש.ב. — שכינא בגלותא — די שכינא איז פערטריבען, שאר בשר, לייבליכער בלוט פערוואנדעטער, שטוף בזימה — אויסגעלאסען, שלא בא לעולם — דאָס איז נאָך ניט געקומען אויף דער וועלט, שואל בשלומו — ער געריסט איהם, שבת בראשית, מ׳לייענט די סדרה, שמואל ב׳ — צווייטער טייל פון די נביאות, שליה בית דין — געשיקטער פון א געריכט, שמחת בית השואבה — יו״ט פון וואסער שעפען. ההמ״ס.

שב׳.ח.ל.ח. —שבק חיים לכל חי — פערלאָזען דעם לעבען, געשטאָרבען.

שב.ה.נ.ר. — שביתת העבודה — רוהען אויפהערען ארבייטען סטרייקען, — שביתת נשק —רוהען פון מלחמה טרוס, ארמיסטים, שביעת רצון — צופרידענשטעלענד, געפעלען איינוויליגקייט.

שב׳ויו״ט. — שבת ויו״ט — ס׳פאַלט אוים יו״ט אום שבת.

שב׳.שב׳. — שבת שבתון — א טאָפעלטער שבת איז יום כפור.

ר׳ש.ב.ג. — ר׳שמעון בן גמליאל, שמעון בן אלעזר, שמעון בן מנסיא, שמעון בן שטח, שמעון בן יוחאי,

א.מ.ש.י.נ.ה. שמעון בן יהודה, שמעון בן נתנאל, שמעון הצדיק. שמעון העמסוני — תנאים.

ש.ב.ת. — שפיל ווערטער "שב״ת ר״ת איז — "שומן בשר תאכל — פעטע פלייש זאָלסטו עסען, „געה צוריק טאָמער וועט שאַטען", נאָך אמאָל „שטארקע בראַנפען טרינק", ווידער צוריק טאָמער ווערסטו שכור, פירט מען אוים, „שנה בשבת תענוג", פערבייט מיט „ט".

ש. ג. — ש"ס גמרות — גאָר די 6 סדרים, שופר גדול — א גרויסער שופר, שרעקליכער גלות, שרייען געוואלד, שלאָף, געוואָרען.

ש.ד. — שם דבר — א זאך מיט א נאָמען בעוואוסט, שום דבר — קיין זאך גאָר ניט, שפיכות דמים — בלוט פערגיסונג, שפיכות דם — פיעל ערגערניש, שאלת דמים — א געלט פראגע, שמואל דוד לוצאטו, שפיר דמי — גוט צופרידענשטעלענד, שבועה דאוריתא־דרבנן — א שבועה לויטן דין פון דער תורה, לויט די רבנן.

ש.דר'. — שליח דרבנן — געשיקטער וועגען רבנישע תורה ענינים.

ש.ה. — שביל הזהב — דער גאָלדענער מיטעל וועג, מאכען א פשרה, שיקול הדעת — שלאָגען זיך מיט דער דעה, שקיעת החמה — די זון אונטערגאנג, שנוי השם ענדערען דעם נאָמען, שכר הליכה — שכר פאר געהן, שיר השירים—ליריק פון שלמה, שאול המלך, שלמה המלך, המנ'ס בלבול אויף אידען, זיי זיינען פויל, קומען אָב מיט „שהי פהי, שבת היום, פסח היום, שורת הדין, פונקטליך לויטן געזעץ, שושן הבירה, די רעזידענץ שטאָט פון פרס ומדי, שעת הכושר פאסענדע געלעגענהייט, שמות הנרדפים — סינאָנימען — פערשידענע ווערטער מיט א ענליכען זין, שרפת הנשמה — די נשמה איז פארברענט פערדאָרבען, שבת הגדול — דער שבת פאר פסח, שעת הפנאי ליידיגע צייט, שיר היחוד — פזמון, שיר המעלות — קאפיטלאך תהלים וואָס פאנגען זיך אזוי אָן.

ש.ה.ל.ת. — שויתי ה' לנגדי תמיד — ג־ט איז שטענדיג פאר מיר.

ש.ו.ב.ב.י.מ.ת.ת. — וועו מלייענט די סדרות: שמות, וארא, בו, בשלה, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה, פאסטען פרומע אידען מאָנטאָג און דאָנערשטאָג.

שה'וק'.והג'. —שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה — ברכה פאר א נייע זאך.

ש.וג'. — שר וגדול — א האר און א גרויסער — שבה פאר א השוב.

ש.וע׳. — שתי וערב — קעהטט און שאָס — דאָס איז דער אָנווייזונג פון צלם.
ש.וא׳. תע׳. — שב ואל תעשה — מ׳זיצט און מ׳טוט גאָר ניט. גוט אָדער שלעכט.
שו״ב. — שוחט ובודק — קוילענער און נאכזוכער, שבתות וימים טובים.
ש.ו. — שחרית ומוסף, שכר ועונש—באַצאָלונג און באַשטראָפונג, שן ועין—אַ קנעכט ווערט פריי אז דער בה״ב האַקט איהם אויס אַ צאָאָן, מאַכט איהם בלינד אויף אַן אויג, שם ועבר׳ס ישיבה, שקלא וטריה — פערהאַנדלונגען און פּאָלעמיזירען. שאלות ותשובות — פראַגען און ענטפערס, שריד ופליט—גאָר ניט פאַרבליבען זיך צו ראַטעווען, שמור וזכר בדבור אחד—דיביידע אָנ־זאָגען וועגען שבת זיינען איין רעדען פון ג־ט.
ש.ו.ט.ס. — שלום וכל טוב סלה — פרידען און אַל דאָס גוטס פאַר אייביג.
ש.ז. — שם זכר—אַ ער טערמין, שמן זית — אוילבירטען בוימעל, שכבת זרע — געשלעכטס זאמן, שנה זו — דער יאָהר, שוה זכיות — גלייכט רעכט צו אַלעמען, שפות זרות — פרעמדע שפראַכען.
ש.ח. — שבת חזון — אין דער תשעה באב וואָך לייענט מען חזון ישעי׳, שאלת חכם — מ׳זאָל פרעגען ביי אַ חכם, שבת חל המועד, שבת הנוכה, שנו הכמים — ס׳האָבען געלערענט די הכמים, אָנפאַנג פון זעקסטען פרק אין אבות, שנת חמישים — דער 50טער יאָהר איז יובל, שערי חכמה טויערען פון הכמה, שנה הרשה — אַ ביייער יאָהר, שנת הורין — אַ פרייער יאָהר, שפת חלקות — אַ גלאַ־טע צונג, פאַלשע רייד, שנאת חנם — אַ אומזיסטע פיינטשאַפט, שומר חנם — אַ אומזיסטער היי־טער, שפוך חמתך — גיעס אויס ג־ט דיין צאָרן, שלעכטע חלומות, שווערע השבונות, שווייגענדע הכמים, שטר הצי זכר, אַ דאָקומענט צו אַ טאָכטער פון איהר פאַמיליע צו קריגען ירושה אַ העלפט וואָס ס׳בעקומען די זכרים, שטר חוב — אַ וועקסעל.
ש.ט. — שערי טומאה — טויערען פון מאָראַלישען שמוץ, שכר טרחה — געצאָלט פאַרן מיען זיך, שעה טובה ומוצלחת — אַ גוטע גליקליכע שעה, שם טוב — אַ גוטער נאָמען, שלעכטער טעם.

ש.י. — שפת יון גריכישע שפראַך, שנאת ישראל — אידען פיינדשאַפט, שומרת יבם — אַ פרוי וואָס וואַרט אויף יבום, של יד — תפלין פאַר דער האַנד, שלשלת יחוס אַ קעהט פון אַ פאָרנעמע משפחה, ששת ימי המעשה — 6 וואָכען־טעג, שבעת ימי המשתה — 7 מאָלצייט טעג נאָך אַ התונה, שני יוסף בן שמעון—2 מיטן זעלבען נאָמען. שמע ישראל! — רעליגיעזער אויסרוף פון הכרת הבורא, ה׳ אחד — 1 ג־ט, שבטי יה — די ג־טליכע שבטים, שומר ישראל — אידישער היטער, ג־ט, שארית ישראל — פערבליבענע אידען, שלום ירושלים — פרידען פאַר ירושלים, ש״י 310 וועלטען זיינען אָנגעגרייט פאַר יעדען צדיק, שמחת יו״ט פרעליכקייט פון יו״ט, שלעכטער יאַריד, שכיר יום — געדונגען פון טאָג.

ש.י.הג׳. — שלשת ימי הגבלה — דריי טעג בעפאָר מ״ת, שבועות.

ש.כ. —שפתי כהן, — ספר וועגען הלכה, פאָפולער מיט דעם ר״ת, שני כתובים, 2 פסוקים, שלא כדרך הטבע — אויף אַ ניט נאַטירלעכען וועג, שם כבוד מלכותו — ברכה נאָך שמע ישראל, זיין נאָמענס כבוד פון זיין מלכות אויף אייביג, שיינע כפרה — בארעכטיגט יענעמס באַשטראָפונג.

ש.ל.י.ט.א. —שיחיה לארך ימים טובים אמן—ער זאָל לעבען אויף לאַנגע יאָהר אמן.

ש.ל.עב׳. — שליח לדבר עבירה — אַ געשיקטער צו זינדיגען.

של׳.ב.לע׳. — שלא בא לעולם — אַזעלכעס וואָס איז נאָך ניט געקומען.

ש.ל׳ב.עו׳. —שבח לאל בורא עולם — אַ שבח צו ג־ט דער וועלטס באַשעפער.

ש.ל.הב. — שני לוחות הברית־העדות — די 2 לוחות פון באַרג סיני, של״ה נאָמען פון אַ גאון, זיין ספר.

ש.ל.ח. — שבק לן חיים — ער האָט אונז פאַרלאָזען דעם לעבען.

ש.ל. — שם לקמן — דאָרט ווייטער, שפת לשוננו — אונזער שפּראַך, שחרית לשבת — דער נוסח התפלה פון שבת פרימאָרגענס.

ש.מ. — שמע מניה — איז פון דעם געדרונגען, שכיב מרע — זייער קראַנק, שליה מצוה — אַ געשיק־טער פאַר אַ מצוה.

ש.מ.וא'ת. — שנים מקרא ואחד תרגום — מ'דאַרף יעדער וואָך דורכלערנען 2 מאָל מקרא און 1 מאָל תרגום, איבערזעצונג.

שמ'.ע. — שמנה עשרה — תפלה, שמיני עצרת — יו"ט 8טען טאָג סוכות.

ש.מ.ח. — שטר מכירת חמץ — אַ שטר פאַרמע צו פאַרקויפען חמץ ער"פ.

ש.מ. — שטר מתנה — אַ דאָקומענט פאַר אַ מתנה, שטר מדיני — רעגירונגס פּאַפּיער געלד און אנדע־רע פינאַנס דאָקומענטען, שבט מוסר — שטראָף רוט — נאָמען פון ספר וועגען מוסר ומדות.

ש.דמ'על'. — שמי דמרי עלמא — נאָמען פון ג־ט האר פון דער וועלט.

שמ'.ה. — שמואל הנביא, שמואל הקטן, שמואל ירהינאי, שמעיה ואבטליון, שמואל מאָליוועֶר, שרייענדע מעשים, שוועבענדע מלאכים, שלעכטע מחשבות, שיינע משפּחה, שלימזלדיגע מענשען.

ש.נ.ה. — באַטרעפט 355 טעג איז דאָ אין אַ יאָהר לויטן לבנה מאַרשרוט.

ש.נ. — שבת נחמו — דער שבת נאָך ת"ב מ'לייענט די הפטרה נחמו! שמות נרדפים — סינאָנימען, אנדערע ווערטער מיט אַ ענליכ'ען זין, שוא נה, שוא נא — אָנווייזונג אין נקודות אויסרעדונג.

ש.ס. — ששה סדרים — 6 טיילען, פון תלמוד. זרעים — ברכות דינים וועגען וואַקסונגען, מועד — וועגען יו"ט, יומא דפגרא, תענתים, נשים — דינים אין שייכות פון פרויען, יבום, קדושין, גטין, וכדומה. נזיקין — וועגען געלד זאַכען, קדשים — קרבנות, טהרות — היגעניע, שלוש סעודות — די דריטע סעודה שבת פאַר נאַכט.

ש.ע. — פסעוודאָנים שלום עליכם פאַר באַרימטען הומאָריסט ראַבינאָוויטש, שלום עליכם — פּאָעמע פאַר פרייטאָג צו נאַכט, דער באַגריסונג אויסרוף — פאַרקירצט איצטער נור צו „שלום!“, שולחן ערוך — געגרייטער טיש, נאָמען פאַר פוסקים ספר, שפת עבר העברייאישע שפּראַך, שמנה עשרה — תפלה, שמיני עצרת.

שע׳.מ.ל.פ. — שעל מנת לקבל פרס — מיט 2 אופנים קאָן מען דינען ג־ט פאַר שכר און מיט א כונה ניט אויסן זיין דעם שכר.

ש.ע.בת׳. — שבעה עשר בתמוז — 17 טעג אין תמוז איז א תענית צבור.

ש.פ. — של פסח, שושן פורים, שמחת פורים ,שפת אמת, שפה אחת — 1 שפּראַך; עספּעראַנטאָ, וואָלאַפּיוק, שוה פּרוטה — ווערט די קלענסטע מטבעה.

שפ״ר. — שאול פנחס ראַבינאָוויטש, סופר עברי, רעדאַקטאָר פון כנסת ישראל.

ש.צ. — שליה צבור — פאָרבעטער הזן, בעל תפלה, געשיקט צו ערפילען א געוויסע אויפגאַבע, פאַרטרעטען דעם צבור, של צדקה — אָנגעהעריקייט מיט צדקה, שבתי צבי — פאַלשער משיח, שובת ציון — אומקערונג קיין ציון די גאולה, דער וואָרט איז בגימטריה לפ״ק ווי דער היינטיגער יאָר ת ש ח 708.

ש.ס. — שלאָגען קינדער, שטומע קרבנות, שוואַכע קהלה, שבת קדש, הייליגער שבת, שמע קולנו — תפלה אין סליחות.

שק׳.ה. — שקול הדעת — מ׳איז אין ספק, שקיעת החמה — זונען אונטערגאַנג.

שק׳.וט׳. — שקלא וטריא — מען פערהאַנדעלט, פאָלעמיזירט.

ש.ר. — שלום רב פיעל פרידען, שם רע — אויסגעטראַכט א שם רע, של ראש — פון די תפלין אויפן קאָפּ, שמות רבא — מדרש חמש שמות, שבת ראש חודש, שבת ראש השנה, שלוש רגלים — פסח, שבועות, סוכות.

ש.ש. —שם שמים—גאָטס נאָמען, שבלת שועל—האָבער, שמן שמשמין—מאָן בוימעל, שאילת שלום—בעגריסונג, שבת שירה—פרשה בשלח, שבת שובה—אין די עשרת ימי תשובה מ׳לייענט די הפטרה „שובה ישראל", שומר שכר — א באצאָלטער היטער, שנה שנה — יעדען יאָהר, שבועות שוא־שקר — אומזיסט פאלש שווערען.

ש.ת. — שמחת תורה — פרעהען זיך מיט תורה לעצטען טאָג סוכות, שטר תעודה — פאספאָרט, שרייבען תפלין, שבת תשובה.

שתבוא׳. — דער באטרעף פון דעם יאָהר לפ״ק 709, 1948־1949.

ת. תאוו — 22סטער אות פון א״ב צאָל 400.

ת.א. — תרגום אונקולוס — איבערזעצונג און ערקלערונגען אויף תנ״ך פון אונקוקוס הגר שטאמט פון רוימער זיך מגיר געווען, תענית אסתר—פאסטען דעם טאָג פאר פורים, תל אביב—נייע שעהנ׳ע שטאָט אין ארץ ישראל כמעט דורכאויס אידען, דערווייל די הויפט שטאָט פון מדינה ישראל, תוצרת ארץ ישראל — די אויסארבייטונגען אין אידישען לאנד, תהלים, איוב, טיילען אין כתובים פון תנ״ך, תרוץ אהר — אַן אנדער ענטפער, תנובת ארץ ישראל — פּראָדוקטען אין ארץ ישראל, תפוח אדמה — ערד עפּעל קארטאָפעל (פּאָטייטעס).

ת.בא׳. — תשעה באב — 9 טעג אין אָב איז דער טרויער טאָג פון חורבן, תלמוד בבלי — דער תלמוד וואָס איז געשאפ׳ען געוואָרען אין בבל, תנאי בית דין —די באדינגונגען פון געריכט.

ת.ג. — תקיעה גדולה — גרויסער בלאָז, תנועה גדולה, תלישה גדולה — סימנים אין טראָפּ, תרומה גדולה — גרויסער טיילונג 1 מעסטעל תבואה פון פופציג וואָס איז אָנגעוואקסען פארן כהן.

ת.ד. — תבת דואר — פּאָסט קעסטעל, תו דואר—פּאָסט מארקע, תנא דבי אליהו—זאמלונג פון דינים עטיקס פרינציפּען.

ת׳.הק׳. — תורה הקדושה — די הייליגע תורה דער תנ״ך און תלמוד.

ת.ה. —תחית המתים — דער אויפלעבען פון די געשטאָרבענע, תפלת השחר — מאָרגען געבעט, תפלת הדרך — וואָס מ׳בעט בעפאָר מ׳מאכט א רייזע, תוכן הדברים — אינהאלט פערצייכעניש.

ת.ו. —תהו ובהו — פוסט און לער, א כאָאָס, תוכף ומיד — באלד, גלייך, תורה ומצות ומעשים טובים — תורה און גוטע טאַאטען, תזריע ומצורע — 2 סדרה׳ס וואָס געהן בעזאמען, תוכפות.

ת.ו.ב.צ.וי׳. — תבנה ותכונן במהרה בימינו — זי זאָל ווערען געבויעט און באפעסטיגט אין גיכען אין אונזערע טעג ציון וירושלים.

ת.ו.ש.ל.ב.עו׳. — תם ונשלם שבח לאל בורא עולם — ביים ענדיגען שרייבען א ספר אנדערע הייליגע ארבייט ווערט דאָס צוגעשריבען — ס׳איז געוואָרען געענדיגט און פארפאָלקאָמט א לויב צו ג־ט.

ת.ז. — תורי זהב — גאָלדענע באַפּוצונגען, תמונת זקן — געשטאַלט פון א אַלטען, אויסזעהונג באַוואקסען מיט א באָרד, תהי זכי — זיין גערעכט, תהי זכרון — זיין צום אָנדיינקען, תפוחי זהב — גאָלדענע עפּעל, פּאָמעראַנצען, אָרענדזשעס, תוך זמנו — אין דער צייט, תקוני זהר — אויסציגע פון זהר.

ת.ח. — תקון חצות — מ׳ריכט אָב אבילות אין מיטן נאכט, תלמוד חכם — א לערנער, תענית חלום — מ׳פאסט ווען מען האָט א שלעכטן הלום, תשואת הן — דאנק, תל הי — א בערגעל מיט לעבען, תחום שבת — 2000 איילען מעג מען געהן אום שבת.

ת.י. — תולדות ישראל — אידישע היסטאָריע, תרגום יונתן, תרגום ירושלמי, תענית יחיד — א אינדיווידיום פאַסט. תוספות יו״ט א פירוש אויף משניות פון גאון יו״ט ליפּמאַן.

ת.י.ק.ו. — תשבי (אליהו הנביא) יתרץ קושיות ובעיות, ווען אין תלמוד ווערט מען ניט קלאָר מיט א ענין איז דער שלוס תיק״ו.

ת.כ. — תורת כהנים — דער חומש ויקרא, תקיעת כף — א פעסטע פערזיכערונג צום האַלטען וואָרט גיט מען די האנד, תוספות כתובה — א מערונג צו דער כתובה אויף די בעשטימטע מן התורה וחז״ל פאר א בתולה 200 און א אלמנה אָדער א גרושה 100 גילדען, תוך כדי דבור, באלד.

ת.ל. — תלמוד לומר — מ׳לערענט צום זאָגען, תהלה לאל — ג־ט צו דאנקען, תורה לשמה — א ערנסטער לערנען פון אירט ווערען, ישיבה בחורים פלעג׳ן זיך וויצלען „לשמה“ צו איהר נאָמען קריגען א כלה מיט נדן טאָן א גוטען שידוך.

ת.מ. — תורת משה — די תורה וואָס איז געגעבען געוואָרען דורך מרע״ה.

ת.נ.ה. — תניא נמי הכי — מיר האָבען אויך אזוי געלערענט.

ת.נ.ך. — תורה נביאים כתובים וואָס ס'איז כולל תורה שבכתב.

ת.נ.צ.ב.ה. — תהי נשמתו צרורה בצרור החיים — ס'זאָל די נשמה זיין איינגעוויקלט אין לעבנס באַנד, א נוסח אויף מצבות.

ת.ס. — תקון סופרים, תרגום סורי — א סירישע איבערזעצונג, תרגום השבעים — וואָס 70 חכמים האָבען איבערגעזעצט די תורה אין שפת יון.

ת.ע. — תפילת ערבית — מעריב דאַווענען, תרי עשר — טייל פון נביאים, תל עולם — א וויסטער בער־געל, תבוא עליו ברכה — ער זאָל זיין געבענטשט.

ת.צ. —תענית צבור — אַן אַלגעמיינער אנערקענטער תענית.

ת.ק. — תנא קמא דער ערשטער תנא, תנאי קודם למעשה — א אָנגענומענער באַדינג בעפאָר דער אַקציע.

תק"ש. — תקיעת שופר — שופר בלאָזען, תקוני שבת — סדר התפלות.

ת.ר. —תנו רבנן—די רבנן האָבען געלערענט, דער לשון ווערט באַנוצט פאַר ברייתא תנאים'ס לערנען וואָס ס'איז געוואָרען אויסגעלאָזען פון משנה הייסט דאָס ברייתא דרויסענדיגע.

ת.ש. —תא שמע — קום און הער, א אויסדרוק אין תלמוד, תפלת שחרית — פרימאָרגען תפלות, תקון שטרות — אויסגעאַרבעטע פאָרמען פון שטרות, תורה שבכתב — דער תנ"ך, תורה שבעל פה—דער תלמוד, תנוקות של בית רבן—יונגע חדר קינדער, תפלת שמונה עשרה—די זייער האַר־ציגע תפלות, תפלת שבת — שבתדיגער דאַווענען שהרית מוסף אז"וו. תקון שבועות — דעם סדר וואָס מ'זאָגט זאָצען פון דער תורה ווען מ'איז אויף שבועות, תוקן הושענה רבה, צו זאָגען דאַמאָלסט.

תשר"ת, תש"ת תר"ת —תקיעה, שברים תרועה, תקיעה, תקיעה, שברים, תקיעה, תקיעה, תרועה תקיעה, — סדר פון שופר בלאָזען.

תש.המ. —תשמיש המטה—דער געשלעכטליכער פאַרקער.
ת.ש. — תמול שלשום — נעכטען — נעכטען אייער נעכטען, תרגום שבעים — איבערזעצונג פון 70 חכמים.
ת.ת. — תקון תשובה —די אויפריכטיקייט פון טאָן תשובה. תרומה תצוה — די 2 סדרה'ס געהן אמאָל באַזאַמען.
ת.ת.כ.כ. — תלמוד תורה כנגד כולם — לערנען תורה איז איבער אַלץ תורה ברייננגט צו מצות ומעשים טובים.
ת.ו.ש.לב.ע. —תם ונשלם שבח לאל בורא עולם—גיענדיגט און פערפאָלקאָמט א דאנק צו ג־ט דעם באַשאַפער פון דער וועלט.
ת.ש.ט. —תהי שנה טובה — די ערשטע אותיות בגמטריה פון יאָהר 709.
ת.ש.ג.ו. — תבוא שלמות גאולתינו ופדותינו — ס'זאָל פערפאָלקאָמט ווערען די אידישע גאולה און אויס־לייזונג דער יאָהר תש"ט לפ"ק.

צוגעגעבענע ראשי תיבות

אמ.פאל.ט.ק. —אמעריקאן פאלעסטין טריידינג קארפאריישאן—האנדעל געזעלשאפט.

ב.מ.ל. —בית מדרש לתורה—טהעאלאדזשיקאל קאלעדזש, ישיבה, בית מחסה ליתומים—הויז צו האר־דעוועז יתומים.

דר.ט.הער. —דר. טעהאדאר הערצעל — גרינדער פון פאליטישען ציוניזם.

דר.מ.נ. —דר. מאקס נארדאו — פילאזאף, בעוואוסטער אראטאר, ציוניסט.

הר.יצ.י.ר. —הרב יצחק יעקב ריינעס — רב, ראש ישיבה, גרינדער פון מזרחי ציוניזם.

ז.ל.ה.ה. —זכרונו לחיי העולם הבא — זיין אנדיינקען צו יענער וועלטס לעבען.

ר'י.א.ס. —ר' יצחק אלחנן ספעקטאר — גאון, שתדלן, קאוונער רב.

ר'י.ב.ס. —ר' יהושע בער סאלאווייטשיק — גאון, בריסקער רב.

י.ז.ב. —יהי זכרו ברוך — זיין אנדיינקונג זאל זיין געבענטשט.

י.צ.ו. —יגן צדיק וחסיד — ס'זאל באשיצען דער צדיק און חסיד, יחיה צנוע וישר — ס'זאל לעבען דער רעכט טוער און שטאנדהאפטיגער.

ר'מ.ב.הנ. —ר' מאיר בעל הנס — גאון, צדיק, מקובל אין ארץ ישראל.

ס.הס. —סיום הספר — ענדיגען וואס אין לערנען, שרייבען א ספר תורה.

ע.ע . —עם עולם'ניקעס — אידעאליסטען, חברה צו קאלאניזירען אידען.

ע.ת.פ. —עזרת תורה פאנד — אקציע צו זאמלען פאנדען פאר תורה.

ש.ש. —שומרי שבת — היטען אב די דינים פון שבת.

ת.ש.ב.ר. —תינוקות של בית רבן — קינדער וואס לערנען תורה ביי א רבי.

ת.ונ. —פארענדיגט שרייבען א ספר, פערפאלקאמט א ענין.

צו בעשיידען דעם ר"ת ראשי תבות "קו' פא' טו' ספ'"

אין ספר "אמרי אבות" פון דעם מחבר, דער ערשטער און איינציגער וואו עס ווערט אין אַ פּאָלקסטימליכען אידיש בעלויכטען די טיפזיניגע פילאָזאָפיעס, היסטאָרישע אײנפלוסען, אַריינגעוועבט אין מסכתא אבות, דעם מחברס פיעל אַרבייט איז צו באַשטראַלען לויטן תלמודישען אַפאָריזם. ער האָט אַרונטערגעטויכט און אַרויפגעבראַכט די קאָסטבאַרע פּערעל, זיי געשליפען פאַר די וואָס ווילען וויסען.

דאָס באַשטעטיגען די צאָלען ציימונגס רעוויוס, פערזענליכע בריעף, דער מאָראַלישער ערפאָלג איז גרויס, אָבער ווייט ניט גענוג איז געטאָן געוואָרען בנוגע אַ פינאַנציעלען ערפאָלג, וואָס זאָל ערמעגליכען די פערפאָלקאָמענהייט מיטן דרוקען דעם צווייטען טייל, פּאָדערט זיך אַז דער ערשינענער ערשטער טייל, אַ ספר פון 384 זייטען, פיין געדרוקט און געבונדען, זאָל זיך מעהר פאַרקויפען.

די וואָס ווילען זיך אָפּרופען אויף דער מודעה, ווילען בעקומען דעם ספר פאַר אַ ספּעציעלען סיילס פּרייז פון $2.50 אָנשטאָט דעם רעגולאַרען פּרייז $3.50.

זיך ווענדען צום מחבר :

E. E. RIBACK, 1526 S. ALBANY AV., CHICAGO 23, ILL., U.S.A., 1948

מיט דעם וועט איהר העלפען בעשיידען דעם ר"ת קו', פא', טו', ספ'. קונים פאַר טויזענד ספרים.

דער ספר געווידמעט אַלס נשמה ליכט לזכר:

	נפטר
פאָטער—ר׳ חיים צבי ב״ר נתן נאָטע הלוי	ז״ל י״א חשון תרנ״ד, רוסיה
מוטער—חוה גיטעל בת ר׳ דוד הכהן	ז״ל י״ח סיון תר״פ, רוסיה
ברודער—נתן נאָטע ב״ר חיים צבי הלוי ריבאַק	ז״ל ו׳ כסלו תרפ״ט, פוילען
ברודער—הרב זרח אברהם רובינס	ז״ל ט״ו אב תש״ה י.ס.א.
זוגתו שיינע רחל	ז״ל י״א אלול תש״ד י.ס.א.
שוועסטער—אסתר פייגע לעסער ב״ר חיים צבי	ז״ל ד׳ אדר תש״א י.ס.א.
פרוי—שפרה לאה בת ר׳ שמעיה נאמן	ז״ל ב׳ תשרי ר״ה תש״ג י.ס.א.
שוואָגער—דוב אריה ב״ר ישראל וואלקאווסטאווסקי (בערמאַן)	ז״ל א׳ חהמ״פ תרס״ו י.ס.א.
שוואָגער—עזרא ב״ר שמעיה נאמן	ז״ל כ״ח שבט תש״ו י.ס.א.
שווער—ר׳ שמעיה בהרב ר׳ עזרא נאמן	ז״ל כ״ג אדר תרפ״ו י.ס.א.
שוויגער—שרה העניע בת הרב ר׳ ירמיהו שאחעט	ז״ל פוילען

אנמערקונגען

נעמענדיג אין אנבאטראכט די געגענווערטיגע ארויפגעשטיגענע קאָסטען פון מאַטעריאַלען, ארבייט אדג. וואָס איז כולל דעם דרוקען ספרים, איז דער פרייז פון דער שאַפונג מיני-מואַליזירט צום גענויסטען ווי פאָלגענד:

$1.00 פער קאָפיע פאַר יחידים קויפער, אריינגערעכענט פּאָסטעדזש. א ספּעציעלע הנחה צו לעראַנשטאַלטען ווי: ישיבות, תלמוד תורה'ס, קולטורעלע אָרגאַניזאַציעס, רעדאַקציעס וכדומה, ווערט פון מחבר בייגעשטייערט 5 קאָמפּלימענט קאָפּיעס צו יעדען אָרדער פון 5 בעצאָהלטע, נעמליך: 10 קאָפּיעס פאַר $5.00 אזוי.

די יעניגע וואָס ווילען קויפען דעם מחברס אנדערע, פון פריהער געדרוקטע, ספרים, נעמליך: דעם „ילקוט אליהו" וועגען קדיש און 120 יאָהריגען פערגלייכונגס לוח פון 1880 ביז 2000 צוגעפּאַסטע אידישע און וועלט דאַטען, פרייז $1.00; „אמרי אבות", פילאָזאָפישע היסטאָרישע אָבהאַנדלונגען אויף פרקי אבות, 384 זייטען, פיין געדרוקט און געבונדען, געריהמט פון ליטעראַטען און מלומדים. דער רעגולאַר מקח $3.50 און דעם „אבוקה" פאַר ר"ת בעדייטונגען, גע-פרייזט $1.00, וואָס ס'מאַכט דעם סך הכל פאַר די ספרים $5.50, ווילען זיי באַקומען איינגע-שלאָסען אינלאַנד פּאָסטעדזש פאַר נאָר $3.75.

צו מוכרי ספרים, אַ געשעפטסמעסיגען דיסקאַנט. מיט פּאַבלישערס און האָלסײלערס װעלען געמאַכט װערען באַדינגונגען זײ זאָלען קאָנען פערקױפען צו ריטײל הענדלער.

דעם מחבר׳ס שטרעבונג איז ניט פאַר קאָמערציעלע פּראָפיטען. זײן אױפגאַבע איז צו פאַרשפּרײטען זײנע ספרים צװישען קולטורעלע געשטימטע אידען און האָבען מעגליכקײטען צו דרוקען אײניגע אַנדערע מאַנוסקריפּטען פון בעדײטענדע קולטורעלע װערטען, פאַרפאַל־קאָמטע צום דרוק.

פאַר מעהר פּרטים, קאָמערציעלע באַדינגונגען, זיך װענדען צום מחבר אױפן פאָלגענדען אדרעס:

E. E. RIBACK, 1526 S. ALBANY AVENUE, CHICAGO 23, ILLINOIS

TELEPHONES: RES. CRAWFORD 7-8417; OFFICE ROCKWELL 2-9111

C. O. D. ORDERS ARE NOT ACCEPTED.

ס׳װערט ניט געשיקט צו ריטײל קױפער סי. אָ. די. שיקט טשעקס אָדער מאָני אָרדערס.

דאַנקענדיג אין פאָראױס, מיט כבוד,

אפרים אליהו ריבאַק.

טאבעלע פון אותיות און ווערטער, וואס ווייזען אין צאהלען.

א׳	1	כ״ב	22	מ״ג	43	ס״ד	64	פ״ה	85	ת״ק	500	אלף תתק״א	1.901
ב׳	2	כ״ג	23	מ״ד	44	ס״ה	65	פ״ו	86	ת״ר	600	אלף תתקצ״ט	1.999
ג׳	3	כ״ד	24	מ״ה	45	ס״ו	66	פ״ז	87	ת״ש	700	אלפים	2.000
ד׳	4	כ״ה	25	מ״ו	46	ס״ז	67	פ״ח	88	ת״ת	800	ג׳ אלפים	3.000
ה׳	5	כ״ו	26	מ״ז	47	ס״ח	68	פ״ט	89	תת״ק	900	ד׳ אלפים	4.000
ו׳	6	כ״ז	27	מ״ח	48	ס״ט	69	צ׳	90	תתק״א	901	ה׳ אלפים	5.000
ז׳	7	כ״ח	28	מ״ט	49	ע׳	70	צ״א	91	תתקצ״ט	999	ו׳ אלפים	6.000
ח׳	8	כ״ט	29	נ׳	50	ע״א	71	צ״ב	92	ווערטער		ז׳ אלפים	7.000
ט׳	9	ל׳	30	נ״א	51	ע״ב	72	צ״ג	93	אלף	1000	ח׳ אלפים	8.000
י׳	10	ל״א	31	נ״ב	52	ע״ג	73	צ״ד	94	אלף א׳	1001	ט׳ אלפים	9.000
י״א	11	ל״ב	32	נ״ג	53	ע״ד	74	צ״ה	95	אלף צ״ט	1099	ט׳ אלפים ק׳	9.100
י״ב	12	ל״ג	33	נ״ד	54	ע״ה	75	צ״ו	96	אלף ק׳	1100	ט׳ אלפים תקצ״ט	9.599
י״ג	13	ל״ד	34	נ״ה	55	ע״ו	76	צ״ז	97	אלף ר׳	1200	ט׳ אלף תתקצ״ט	9.999
י״ד	14	ל״ה	35	נ״ו	56	ע״ז	77	צ״ח	98	אלף ש׳	1300	רבו-רבוא	10.000
ט״ו	15	ל״ו	36	נ״ז	57	ע״ח	78	צ״ט	99	אלף ת׳	1400	רבוא אלף ת״ק	11.500
ט״ז	16	ל״ז	37	נ״ח	58	ע״ט	79	ק׳	100	אלף תצ״ט	1499	רבוא אלף תתקצ״ט	11.999
י״ז	17	ל״ח	38	נ״ט	59	פ׳	80	ר׳	200	אלף ת״ק	1500	ששים רבוא	600.000
י״ח	18	ל״ט	39	ס׳	60	פ״א	81	ש׳	300	אלף ת״ר	1600	אלף אלפים	1.000.000
י״ט	19	מ׳	40	ס״א	61	פ״ב	82	ת׳	400	אלף ת״ש	1700	מאה רבוא	1.000.000
כ׳	20	מ״א	41	ס״ב	62	פ״ג	83	ת״א	401	אלף ת״ת	1800	חרת אלפים	1.000.000
כ״א	21	מ״ב	42	ס״ג	63	פ״ד	84	ת״י	410	אלף תת״ק	1900	רבוא רבבות	100.000.900

כּללים צו דער טאַבעלע פון אותיות און ווערטער פאַר צאָהלען

1. פאַר איינצעלנע ווייזען די אותיות פון „א“ ביז „ט“, פאַר צענדליגער פון „י“ ביז „צ“, פאַר 100טער ביז 400 פון „ק“ ביז „ת“, פאַר מער הונדערטער ביז טויזענד און אַלע צאָהלען צווישען זיינען די קאָמבינאַציעס ווי ס'איז צוזאַמענגעשטעלט אין דער טאַבעלע.

2. ס'ווערט געמאַכט אַן אויסנאַם פאַר די צאָהלען 15 און 16 אַז ס'זאָל ניט זיין 2 אותיות פון א שם הויה איז די קאָמבינאַציעס ט"ו־ט"ז אויפן אָרט פון „י“ און „ה“ אָדער „י“ און „ו“.

3. פאַר טויזענדער ביז הונדערט מיליאָן ווערען אָנגעגעבען פאַר טויזענדער ווערטר ווי: אלף טויזענד, אלפים 2 טויזענד, ג' אלפים 3 טויזענד און אַזיי ווייטער. ביז 10 טויזענד איז דאָ די לשון הקודש ווערטער „רבו־רבוא־רבבה“ ווי ס'ווערט אָנגעגעבען אַז די יוצא מצרים זיינען געווען ששים רבוא, 60 מאָל 10 טויזענד, דער ס"ה 600,000. זעה (שמות י"ב).

4. מיט דעם טערמין ווערט אָנגעוויזען: מאה־רבוא א מיליאָן, אלף־אלפים טויזענד טויזענדער אויך א מיליאָן און „תר"ת אלפים“ טויזענד טויזענדער, א מיליאָן. דער אויסדריק איז וואַר־שיינליך פאַרגרייזט געוואָרען צו דעם וואָס ס'קלינגט, ווי מ'זאָגט, „טאַרפאַט אלפים“. „רבוא רבבות“ 10 טויזענד מאָל 10 טויזענד ווייזט אָן הונדערט מיליאָן.

5. מיט דעם סיסטעם קומען די גרעסטע צאָהלען צו רעכטס ווייטער צו לינקס מינערדיגערע.

6. אין לוחות ווערט אָנגעגעבען יאָהרען לבה"עו אויף צוויי אופנים: איינע ווערט בעצייכענט „לפרט גדול לפ"ג“. דאָרט ווערען געגעבען די טויזענדער מיט א פּשוטן צאָל אָדער נאָר א אות און די הונדערטער צענער און איינצעלנע, מיט אותיות, ווי למשל, דער געגענוואַרטיגער יאָהר קאָן זיין בפירוש חמשת אלפים אָדער נאָר א ה', דער נאָך תש"ט 5709, נאָר מערסטענס פאַלען ווערען נאָר געוויזען די צאָהלען תש"ט 709, די טויזענדער זיינען פערשטענדליך. ממילא דער וועג ווערט בעצייכענט „לפרט קטן לפ"ק“, פאַרקלענערטע דאָטע טערמין.